

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Jan Lukáš

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Veřejný prostor

Percepce a využití Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi

Bakalářská práce

Autor: Jan Lukáš
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Hradec králové, 2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Jan Lukáš

Studium: F14BP0113

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Veřejný prostor: Percepce a využití Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi**

Název bakalářské práce AJ: Public Space: Perception and Using of Old Town Square in Mladá Boleslav

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zaměřuje na veřejný prostor města Mladá Boleslav. V první části práce se zaměřím na definici "veřejného prostoru" a na využití prostorů náměstí ve městech. V empirické části se budu věnovat využití Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi. Zaměřím se jednak na porovnání aktivit provozovaných na náměstí v současné době a v minulosti a dále na to, jak veřejnost v současné době tento prostor vnímá a jak ho využívá. Metodologicky bude výzkum založen na pozorování dění na náměstí a kvalitativních rozhovorech s uživateli náměstí a archivním výzkumu.

-Gehl, J. 2011. Life Between Buildings: Using Public Space. Washington: Island Press -Pospěch, P. 2013. Městský veřejný prostor: interpretativní přístup. Praha: Sociologický časopis. 49 (1): 75-100 -Matějů, M. 2003. Město a veřejný prostor. Český Lid. Praha: Institute of Ethnology, Czech Academy of Sciences. -Heinzen, Nancy M.. 2009. The Perfect Square: A History of Rittenhouse Square. Philadelphia: Temple University. -Müller, Z.. 2006. Brněnské náměstí Svobody: Minulost a současnost hlavního brněnského náměstí. Brno: Expo Data.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Oponent: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 7.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením svého vedoucího bakalářské práce Mgr. Josefa Bernarda, Ph.D. a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 10. 5. 2017

Jan Lukáš

.....

Anotace

LUKÁŠ, JAN. 2017. Veřejný prostor: *Percepce a využití Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové. 96 pp. Bakalářská práce.

Práce se zaměřuje na veřejný prostor města Mladá Boleslav. V první části práce se zaměřím na problematiku percepce a na definici „veřejného prostoru“. V empirické části se budu věnovat využití Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi obyvateli města a také jak tento prostor veřejnost vnímá a co pro obyvatele představuje. Jedním z cílů práce je také se zaměřit na fakt, že náměstí proběhlo letech 2010-2011 rozsáhlou rekonstrukcí, která mohla ovlivnit pohled veřejnosti. Metodologicky bude výzkum založen na analýze kvalitativních rozhovorů s vybranými uživateli tohoto prostoru a metodě mentálních map.

Annotation

LUKÁŠ, JAN. 2017. *Public Space: Perception and Using of Old Town Square in Mladá Boleslav*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 96 pp. Bachelor Degree Thesis.

The focus of this work is on public space of the city Mladá Boleslav. In the first part of the work I will focus on the issue of perception and the definition of “public space”. In the empirical part I will discuss use of The Old Town Square in Mladá Boleslav by the inhabitants of the city and how the public perceives this place and what the place represents to them. One of the goals is also to focus on the fact that the square underwent significant reconstruction in years 2010-2011, which could have influenced the view of the public. Methodologically the research will be based on the analysis of the qualitative interviews with chosen users of this space and the method of the mental maps.

Poděkování

Srdečně bych rád poděkoval svému vedoucímu práce Mgr. Josefovi Bernardovi, Ph.D. za odborné rady při vedení mé bakalářské práce. Dále bych chtěl také poděkovat všem respondentům a Těm, kteří se podíleli na pomáhání přepisování rozhovorů.

V Hradci Králové 10. 5. 2017

Obsah

1. Úvod	9
2. Teoretická východiska	11
2.1. Vztah člověka k prostoru	11
2.2. Percepce.....	13
2.2.1. Percepce prostoru.....	14
2.3. Veřejný prostor	19
2.3.1. Definice veřejného prostoru	19
2.3.2. Funkce veřejného prostoru.....	20
2.3.3. Užívání veřejného prostoru	22
2.3.4. Kritéria pro veřejný prostor	23
3. Dosavadní výzkumy k tématu	27
3.1. Výzkum percepce prostředí města Boskovic	27
3.2. Analýza uživatelů a užívání městského veřejného prostoru hl. m. Prahy .	29
3.3. Analýza prostoru „před nádražím“ v Brně	30
4. Metodologie.....	33
4.1. Cílová skupina	33
4.2. Průběh sběru dat	34
4.3. Mentální mapy.....	35
4.4. Sémantický diferenciál.....	36
4.5. Etické otázky výzkumu	38
4.6. Analýza dat.....	38
5. Vlastní empirická analýza.....	40
5.1. Analýza rozhovorů	40
5.1.1. Respondent 1	40
5.1.2. Respondent 2	41
5.1.3. Respondent 3	41
5.1.4. Respondent 4	42
5.1.5. Respondent 5	43
5.1.6. Respondent 6	43
5.1.7. Respondent 7	44
5.1.8. Respondent 8.....	45

5.1.9.	Respondent 9	45
5.1.10.	Respondent 10	47
5.1.11.	Respondent 11	47
5.1.12.	Respondent 12	48
5.1.13.	Respondent 13	49
5.1.14.	Respondent 14	49
5.1.15.	Respondent 15	50
5.1.16.	Respondent 16	51
5.1.17.	Respondent 17	52
5.1.18.	Respondent 18	52
5.2.	Výsledky analýzy rozhovorů	54
5.2.1.	Jak obyvatelé Mladé Boleslavi vnímají a hodnotí prostor Staroměstského náměstí?	54
5.2.2.	Jak obyvatelé Mladé Boleslavi využívají Staroměstské náměstí?	58
5.2.3.	Jak kvalita prostoru ovlivňuje jeho využívání?	60
5.3.	Analýza mentálních map	62
5.4.	Shrnutí	67
6.	Závěr	69
7.	Seznam tabulek	71
8.	Seznam obrázků	71
9.	Bibliografie	72
10.	Přílohy	1
	Příloha 1: Scénář rozhovoru	1
	Příloha 2: Ukázka textové podoby rozhovoru	3
	Příloha 3 - Ukázka mentálních map	11
	Příloha 4 – Fotodokumentace	12
	Příloha 5: Ukázka kódování	24

1. Úvod

Pojem percepce prostoru se stává stále populárnějším tématem, které je diskutované nejenom mezi geografi (Wood 1969), ale i například mezi sociology (Urban 2011), antropology (Douglas 2003). Na žádné místo není nikdy nahlíženo pouze jedním směrem. Každý člověk chápe místo či prostor podle svého. Někomu daný prostor může připadat příjemný, někomu zase strašidelný, pro někoho znamená symbol střetávání se s přáteli a pro někoho zase pouze místo, které každý den míjí při cestě do práce či do školy. To, jak člověk vnímá daný prostor, může dále úzce souviset s jeho samotným využitím. Člověk s kladným vztahem k místu se zde spíše uvolní a například se posadí na lavičku nežli člověk, který cítí odpor. Ten naopak bude hledat možnost, jak se místu vyhnout či se bude cítit nespůj. Na základě této úvahy se v mé práci pokusím o propojení percepce s užíváním.

Mým hlavním cílem je se zaměřit na Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi a zjistit, jak se nahlíží právě na tento veřejný prostor. Jedná se o historické náměstí ležící ve staré části města, jež je ale mírně izolované od zbytku města. Díky atypickému rozložení města Mladá Boleslav, které se musí přizpůsobovat jednak místní stále rostoucí automobilce, ale také místní krajině, Staroměstské náměstí se nachází téměř na okraji města. Důležitým faktorem může být také fakt, že některé části přiléhající k náměstí, budí spíše chudším dojmem. Budovy jsou neupravené či dokonce neobydlené mnohdy s rozbitými okny.

V letech 2010-2011 náměstí prošlo výraznou rekonstrukcí, která měla prostor zmodernizovat a především zkrášlit. Výrazně ubylo parkovacích míst pro automobily, rozšířila se plocha pro volný pohyb lidí a přibylo několik volnočasových prvků jako například vodní atrakce či okrasné kovové konstrukce. Z přestavby je zřejmé, že vedení města myslelo jak na děti, tak například na řidiče, jelikož parkovací místa se přemístila do podzemního parkovacího domu.

Prostor nyní budí mnohem více dojmem veřejného prostoru, kde by lidé mohli trávit volný čas.

Je nutné zde zmínit, že práce si neklade za cíl zjistit, jak často město tento prostor využívá, ale spíše jak často ho využívají samotní obyvatelé, a především jaký mají vztah k tomuto veřejnému prostoru. Proto jsem také opustil od mé původní myšlenky, která zahrnovala archivní výzkum, v kterém bych zkoumal, jaké aktivity byly provozovány na náměstí v minulosti a také pozorování, jež by nebylo objektivní, jelikož by probíhalo zejména v jarním období a výsledky by mohly být ovlivněny například počasím.

Jako součást práce bude proveden kvalitativní výzkum, obsahující rozhovory s lidmi, kteří žijí dlouhodobě v Mladé Boleslavi. Pro ještě lepší zjištění představy respondentů o prostoru Staroměstského náměstí, jsem se rozhodl využít metodu mentálních map.

Práce si klade tyto výzkumné otázky:

1. Jak obyvatelé Mladé Boleslavi vnímají a hodnotí prostor Staroměstského náměstí?
2. Jak obyvatelé Mladé Boleslavi využívají Staroměstské náměstí?
3. Jak kvalita prostoru ovlivňuje jeho využívání?

2. Teoretická východiska

V této kapitole se budu zaměřovat na vztah mezi člověkem a prostorem. Jak člověk může vnímat prostor, jaké jsou zde prvky, které mohou ovlivnit naši percepci a také jaký druh vztahu může člověk mít k prostoru.

2.1. Vztah člověka k prostoru

Zprvce si je nutné uvědomit, že vztah člověka k prostoru je vždy subjektivní. Každý má svou vlastní představu o jednom místě a na každého jinak toto místo působí. U někoho se tento vztah může změnit například z negativního na pozitivní a naopak. To vše může být ovlivněno několika faktory jako například nedávná událost, která se odehrála na daném místě či jakákoli změna místa v podobě přestavby.

Tento vztah se může také změnit vlivem prostorové socializace, kdy během života se stále více sbližujeme a osvojujeme si okolí, v němž žijeme. Doktorka Eva Heřmanová a docent Jiří Patočka uvedl ve své knize čtyři dimenze prostoru, které si osvojujeme, a to fyzikální, kulturní, estetická a psychologická. (Patočka a Heřmanová 2006)

Fyzikální dimenze prostoru zde představuje základní schopnost orientace v prostoru. Autoři uvádí příklad, kdy malé dítě postupně poznává prostor své dětské postýlky. V našem případě bychom to mohli převést na poznávání všelijakých koutů ulic či náměstí, všechny zkratky, i například kde se jaký obchod nebo restaurace nachází.

Kulturní dimenze zase znamená osvojování si všech kulturních významů kolem nás. Zde bych uvedl příklad významu morového sloupu na náměstí. Z počátku pro člověka představuje pouze „nějaký“ sloup. Později, kdy si osvojí jeho význam, se dozví, že představuje výraz díkuvzdání za záchranu před morovou epidemií. Osvojení si tohoto faktu může ovlivnit následné nahlížení člověka na dané místo.

Internalizace estetické dimenze zahrnuje estetičnost, popřípadě neestetičnost prostředí kolem nás. Důsledkem toho pak může být zvýšená nebo minimální potřeba harmonického prostředí. (Patočka a Heřmanová 2006)

Čtvrtá poslední dimenze je psychologická. Ta je pro mou práci nejdůležitější, jelikož představuje celkový charakter prostoru, který si otiskujeme do naší mysli. (Patočka a Heřmanová 2006) To pak především ovlivňuje naše představy a vnímání daného prostoru, a právě percepcí prostoru se dál budu zaobírat.

Osvojení všech čtyř předešlých dimenzí vede k utvoření postoje nebo vztahu k prostoru. Profesor Tadeusz Siwek (1991) rozděluje ve svém díle Percepce geografického prostoru vztah k prostoru podle toho, zda se jedná o vztah ke konkrétnímu prostoru či obecnému (v knize označeno jako místo absolutní). Zatímco s konkrétním místem máme určité zkušenosti, máme ho s něčím spojený a jasně se nám vybaví, o jaké místo se jedná, u absolutního prostoru to říct nemůžeme. Jedná se o místo, které pro nás nic neznamena a nemáme s ním žádné hlubší zkušenosti. Toto rozdělení je podrobně znázorněno níže v Tabulce 1.

Tabulka 1-Základní vztah člověka k prostoru

Vztah člověka k prostoru	Typ prostoru	
	absolutní	Konkrétní
Intelektuální	teoretická orientace	Znalost
Instinktivní	-	praktická orientace
Emocionální	-	Hodnocení
Uživatelský	-	využití, ovládnání

Zdroj: (Siwek 2011)

Můžeme vidět, že Siwek rozděluje čtyři druhy vztahů, a to intelektuální, instinktivní, emocionální a uživatelský, přičemž u absolutního prostoru, o kterém víme minimum, uvádí pouze intelektuální vztah. Ten zde zastupuje teoretickou orientaci. To znamená, že jelikož s obecným prostorem nemáme žádné bližší

zkušenosti či jiný vztah, nemůžeme k němu ani mít žádný instinktivní, emocionální natož uživatelský vztah. Pouze můžeme mít v podvědomí, jak to nejspíše v daném prostoru vypadá.

Pokud se však bavíme o prostoru konkrétním, víme, o jaké místo se jedná a máme s ním jakékoliv zkušenosti, získáváme k němu všechny čtyři výše zmíněné vztahy. Jelikož víme, o jaké místo se jedná, máme znalost toho místa, dokážeme se prakticky orientovat v prostoru, jelikož jsme schopni určit kupříkladu záchytné body v prostoru. Dále dokážeme prostor zhodnotit, protože víme, jak na nás daný prostor působí, co se nám na něm líbí a naopak. A v poslední řadě ho dokážeme využít či ovládnout, protože jsme si vědomi, co nám místo nabízí.

2.2. Percepce

Proces percepce je jednou ze základních činností, kterou vykonáváme každý den. Percepce jednoduše znamená vnímání. Pomocí svých vlastních smyslů vnímáme objekty jak abstraktní, tak konkrétní a v hlavě jim udáváme určité hodnoty. Udávání těchto hodnot pak bývá zpravidla čistě subjektivní a závisí a mnoho faktorech.

Samotné téma percepce je díky svému širokému spektru zaměření velice rozsáhlé. V odborné literatuře můžeme najít hned několik publikací zaměřující se například na percepci kulturních rozdílů (Jiang, de Bruijn a De Angeli 2009), percepci umění (Gabal 1988) či také sociální percepci (Snyder , Tanke a Berscheid 1977). V podstatě se vnímání stalo předmětem snad všech vědních disciplín včetně pro nás nejdůležitější sociologie a geografie.

Pokud bychom hledali počátky studie percepce, zašli bychom až do starého Řecka. Tou se v této době věnoval aténský filosof Platón (427-347 př. n. l.), jenž pracoval zejména s pojmem epistémé, což podle něho znamenalo tzv. pravé poznání. Platón se zabýval zejména tím, co odlišuje pouhý dohad od pravého poznání a byl přesvědčený, že pokud člověk chce dostatečně poznat

subjekt, musí proniknout k poznání idejí, což v praxi znamená, že bychom měli poznat smysl pozorovaného objektu. Podle Platóna totiž pouhá empirická stránka nestačí. Pojem epistémé se dodnes používá v epistemologii, jež se stala vědou o lidském poznání. (Siwek 2011)

Také známý filosof a matematik René Descartes (1596-1650), zakladatel kritické epistemologie, se zabýval vnímáním okolního světa. Descartes se zejména zaměřoval na klamy, jelikož se domníval, že pouze na lidské vjemy se nedá spolehnout, jsou nedokonalé. Jak Descartes, tak i Platón byli oba idealisti. Tedy oba věřili, že každý objekt má své objektivní vlastnosti, které však člověk prostřednictvím svých vlastních smyslů vnímá čistě subjektivně. (Siwek 2011)

Rád bych tento fakt aplikoval na příkladu se vzdáleností. Řekněme, že vzdálenost mezi Mladou Boleslaví a Prahou činí něco málo přes šedesát kilometrů. Někomu tato vzdálenost může připadat příliš velká a může pro dotyčného znamenat určitou překážku. Někdo jiný, kdo je zvyklý na mnohem větší vzdálenosti, zase může tuto vzdálenost vnímat jako zanedbatelnou a snadně překonatelnou. Bezpochyby zde hraje roli několik faktorů, které tento fakt ovlivňují. Je v celku pravděpodobné, pokud člověk, který nikdy tuto vzdálenost nezdolal a považuje ji za příliš velkou, prvně zdolá tuto trasu, změní názor díky empirickému zjištění.

2.2.1. Percepce prostoru

Pro nás je však nejdůležitější vnímání prostoru, čímž se dostáváme do behaviorální geografie. Ta se zabývá lidským vnímáním a poznáním, zejména například vnímáním právě prostoru. Občas je možné narazit na méně časté alternativní pojmenování percepční geografie. Prakticky se jedná o propojení tří vědních oborů: sociologie, psychologie a samozřejmě geografie. Každá již zmíněná vědní disciplína přinesla něco nového. Zejména sociologie a psychologie obohatila geografii o kvalitativní složku, která je nezbytná pro poznání lidských vztahů k určitému prostoru.

Samotná behaviorální geografie se rozvíjela od počátku 60. let 20. století, kdy středem zájmu byl především výzkum v oblasti estetiky krajiny, výzkum v oblasti výběrového chování a výzkum přístupů k environmentálním hazardům.

To, že psychologie je důležitou složkou percepce, zdůrazňoval již geograf Jean Brunhes (1869-1930). Psychologie zde pracuje s pojmem tzv. osobní filtr, který charakterizuje pozorovatele a ovlivňuje samotné vnímání. Samotné spojení „psychologická geografie“, které ztvrdilo propojení psychologie a geografie, bylo poprvé užito francouzskými geografy Georgesem Hardyem (1884-1972) a Maximilienem Sorrem (1880-1962) ve svých publikacích. Teprve až v 80. letech 20. století se věda začíná odvracet od individuálního pojetí behaviorální geografie a přibývá nová složka sociální¹, která oslabuje psychologický pohled. Již zde můžeme mluvit o plnohodnotném využití sociologie v percepční geografii. (Roubalíková 2009)

Jak jsem již několikrát poznamenal, percepce je čistě subjektivní záležitost. S tím počítá i psychologie, jelikož každý člověk je jiný, a proto je důležité, jakým přístupem člověk k danému prostoru přistupuje. S touto teorií pracuje americký geograf Donald Meinig (1924), který se zastával teorie, v níž člověk nejčastěji od určitého prostoru něco očekává či něco v něm hledá. Meinig sepsal deset způsobů, jak člověk může nahlížet na krajinu podle toho, co od ní očekává – viz Tabulka 2. (Siwek 2011)

Tento jev je úzce propojený se samotnou percepcí, jelikož naše vnímání může být ovlivněné samotným očekáváním. Příkladem může být člověk, který zavítá například do kteréhokoli města z důvodu poznávání historických památek. Dotyčný může být natolik zaujat historickými prvky, že ostatní nemusí ani vnímat, či je vnímá méně. Pro upřesnění turista tohoto typu si spíše všimne starého morového sloupu ze 17. století nežli upravenosti místní zeleně. Naopak

---

¹ Zatímco individuální pojetí behaviorální geografie se zabývá jedinci a jejich „individuálním“ chováním, sociální pojetí se spíše zaměřuje na chování skupin či jiných větších celků lidí.

urbanista bude spíše hledat v prostoru systém, tedy bude se zaměřovat na funkčnost místních prvků.

Tabulka 2-Jak nahlížet na krajinu

Krajina jako přírodní výtvar
Krajina jako prostředí
Krajina jako výtvar člověka
Krajina jako systém
Krajina jako problém
Krajina jako bohatství
Krajina jako ideologie
Krajina jako historie
Krajina jako místo
Krajina jako estetická hodnota

Zdroj: (Siwek 2011)

Přesto, že Meinig zmiňuje krajinu, dá se tento koncept členění pochopit a aplikovat i na prostor. Jedná se o názornou ukázkou toho, co může pro člověka znamenat krajina (v našem případě prostor).

Důležité je však to, že lidské potřeby jsou různé a každý člověk může hledat v prostoru něco jiného. Je vysoce pravděpodobné, pokud bych svůj výzkum pojal spíše kvantitativně a položil otázku: „Jak nahlížíte na Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi?“ a měl bych jasně předefinované odpovědi, dostal bych od každého respondenta jinou odpověď. Někdo tento prostor může vidět čistě historicky, někdo jako místo, kam chodí nakupovat do místních obchodů a další zase jako problémové místo, kde dochází k častým konfliktům.

Nyní již víme, jak můžeme prostor vnímat a jak ho chápat. Nesmíme však opomenout další velice důležitý aspekt, a to hodnotící. Prakticky vše, s čím přijdeme do kontaktu, zpravidla hodnotíme. Ani prostor není výjimkou. Pro naše

vnímání hraje hodnotící složka důležitou roli. Na základě souhrnného hodnocení si totiž utváříme ucelenou představu o prostoru.

Pro hodnocení prostoru jsou zásadní charakteristické rysy jako například chaotičnost, přehlednost či čistota. Tyto vnímatelné prvky určující kvalitu geografického prostoru vymežil ve své doktorské práci Architekt G. Franz. (Siwek 2011)

Tabulka 3-Prvky geografického prostoru, určující jeho kvalitu podle G. Franze

---

Složitost
Různorodost
Entropie
Čitelnost
Přehlednost
Spojitosť
Jednoduchost
Chaos
Nepořádek
Řád

Zdroj: (Siwek 2011)

Ačkoli G. Franz není geograf, tato klasifikace je dobře známa i právě geografům. Fakt, že nevznikla v práci geografické, ale architektonicko-urbanistické, souvisí podle Siweka s tím, že architekti a urbanisté připisují vizuálním hodnotám prostoru větší váhu než geografové. Tuto hypotézu staví na myšlence, kde zatímco urbanisté tyto vizualizace tvoří a cítí tak za ně jistou odpovědnost, geografové je pouze hodnotí.

Abychom prostor dokázali definovat ještě přesněji, můžeme si představit jednotlivé prvky z Tabulky 2 jako vzájemné protiklady. Přesněji nám zde vznikají čtyři dvojice vlastností: složitost – jednoduchost, různorodost – jednotvárnost, nedostatek – přebytek, chaos – řád. Tohoto zjednodušení na protiklady, jsem v mé práci využil a aplikoval na metodu sémantického diferenciálu – viz Kapitola 4.4.

Americký geograf Roger Downs sledává proces percepce jako systém spojující lidské obrazy prostředí s projevy chování. Na základě tohoto spojení si utváříme v hlavě subjektivní kognitivní mapu neboli mentální mapu (mentálním mapám se dál budu věnovat v metodologické části), která ovlivňuje naše prostorové chování. Downs a Stea věří, že lidé se chovají v prostoru na základě jejich mentální představy. Tvrdí například, že bez kognitivní mapy by každodenní cesta do práce byla zcela nemožná. I přesto, že taková cesta může stát z důvodu každodenního užívání návykem, stále máme v hlavě obraz, kde si můžeme cestu zkrátit či například kde odbočit. (Downs a Stea 1973)

Ačkoli mentální mapa nám pomáhá zorientovat se v prostoru, není vždy zaručeno, že naše představa o prostoru je správná. Mnohdy nás sama naše mapa v hlavě může zrazovat. Pokud člověk má v mysli jednu představu o prostoru a není si vědom například toho, že kdyby obešel náměstí zprava, bude to rychlejší, než když ho běžně obchází zleva, bude stále chodit delší cestou, protože si tuto cestu zapsal do své mentální mapy.

Na Downse navazují další geografové, jako je L. J. Wood nebo R. Bordessa. Wood tvrdí, že jestli chceme pochopit tento systém percepce, musíme se zaměřit na lidské obrazy, které jsou zde klíčové. Téměř totéž tvrdí Bordessa, který souhlasí se zájmem o mentální obrazy, jelikož podle něho je mentální obraz individuů základ pro jakýkoli studium percepce v geografii. (Elspeth 1976)

Je zřejmé, že mentální mapa člověka není stálá. V průběhu celého života jsou mentální mapy doplňovány, upravovány ale také zapomínány. Stejně tak jak se mění náš mentální obraz, mění se také naše rozhodování. (Siwek 2011)

Na české půdě se výzkumem kognitivních map zabývali například B. Nižnanský (1994), J. Zelenka (2008), M Pásková (2008), D. Drbohlav (1991), V. A. Polišenská (2006) a Z. Vybíral (1999). Pokud bychom se podívali ke kořenům teorie mentálních map na našem území, dostali bychom se k autorům A. Hynek a J. Hynková (1979).

2.3. Veřejný prostor

Tato část kapitoly se zaměřuje na samostatnou definici veřejného prostoru, co představuje a co je pro něj charakteristické. Dalším bodem této části je také řešení problematiky spojené s veřejným prostorem.

Sociologie projevila zájem o veřejný prostor ve svém odvětví sociologie města již v 60. a 70. letech 20. století především ve Spojených státech amerických. Zde vznikla díla jako například *Behavior in Public Places* (1963), kde autor, americký sociolog Erving Goffman, hovořil o problematice veřejného prostoru a lidského chování v něm. Dalším příkladem velice vlivné práce pro sociologii města a pro veřejný prostor je dílo *The Death and Life of Great American Cities* (1961) od americké socioložky Jane Jacobs. (Pospěch 2013)

Po tomto období přišel mírný pokles zájmu o veřejný prostor až do 90. let, kdy se opět téma „veřejný prostor“ otevřelo hned v několika publikacích – Davis (1990), Sorkin (1994) či Zukin (1995). Nicméně tentokrát se otevírají témata veřejného prostoru ve zcela novém obraze. Nyní představuje střed zájmu myšlenka, že veřejný prostor pomalu upadá. Viníka bychom měli hledat v privatizaci, jelikož případný přechod k neregulovaným privátním aktérům může ohrožovat veřejný prostor. Jako symbol tohoto vývoje uvádí Pospěch (2013) obchodní centra, které se rozpínají na úkor veřejného prostoru. (Pospěch 2013)

2.3.1. Definice veřejného prostoru

Samotných definic veřejného prostoru existuje mnoho. Pro nás je asi nejvhodnější definice podle sociologické teorie, která popisuje veřejný prostor jako prostor, do nějž mají všichni za normálních okolností zákonný přístup. Zároveň pro veřejný prostor jsou nezbytné veřejné instituce, které mají za úkol spravovat daný prostor v souladu s „vůlí všech“. (Pospěch 2013)

Americká socioložka Lyn Lofland (1989) zase vidí veřejný prostor jako „nesoukromé části městských sídel, kde se setkávají lidé, kteří nejsou jeden druhému osobně známi nebo jsou známi pouze kategoricky“. Jeden z mnoha možností, jak něco definovat, je dát to do vztahu s druhým pólem. V našem případě to znamená porovnat veřejný prostor s prostorem soukromým. Tuto praktiku použili ve svých dílčích definicích Walter Siebel a Jan Wehrheim. Ti určili čtyři různé dimenze, jimiž se dá prostor charakterizovat právě díky relaci veřejné a soukromé složky:

1) **legální dimenze** (zákonný rámec veřejného prostoru je definován veřejným právem a veřejnými institucemi, na rozdíl od prostoru soukromého)

2) **funkcionální dimenze** (veřejný prostor v rámci města zastává především obchodní a politické funkce, kdežto soukromý prostor je vyhrazen procesům produkce a reprodukce);

3) **sociální dimenze** (veřejný prostor představuje „scénu“, prostor soukromí „zákulisí“);

4) **materiální a symbolická dimenze** (veřejný a soukromý prostor jsou odděleny celou řadou architektonických a symbolických prvků) (Pospěch 2013)

Ačkoli v této práci není rozdíl mezi soukromým a veřejným prostorem předmětem zájmu, definice tohoto typu nám můžou lépe přiblížit představu o tom, co dělá veřejný prostor veřejným prostorem a jaká je hranice, kdy se už o veřejný prostor nejedná.

2.3.2. Funkce veřejného prostoru

Veřejný prostor má hned několik funkcí, které jsou nenahraditelné. Za asi nejdůležitější funkci veřejného prostoru můžeme považovat (1) vytváření socializačního prostředí. Kde jinde by měl cizinec poznávat místní kulturu než ve veřejném prostoru. Nemusí se nutně jednat ani o cizince. Každý, kdo se pohybuje ve veřejném prostoru, se svým způsobem stále učí a socializuje. Potkává nové lidi, okoukává jiný druh chování. S tím úzce souvisí další velice zásadní (2)

funkce sociálně integrační. Kde jinde by se měl člověk cítit být začleňován do společnosti, když ne na veřejné scéně. Tomuto procesu napomáhají i veřejné akce, které se pořádají právě ve veřejných prostorách. Zároveň veřejný prostor pochopitelně nabízí (3) spontánní prostor pro setkávání lidí a jejich projevy. Umožňuje interakci a lidem mezi sebou komunikovat. Ať už se jedná o čistě náhodné setkání, ale také i domluvené setkání v podobě dvou seniorů sedících na lavičkách v parku, pro vzájemnou interakci je veřejný prostor nedílnou součástí. (Matějů 2003)

Veřejný prostor zároveň slouží k uchování tradic, ale i naopak pro konfrontaci události a změny. Kromě funkcí socializačních a interakčních může mít veřejný prostor i funkci (4) kulturní a (5) symbolickou. Veřejné prostory jsou totiž velice často tvořeny kolem významných kulturních bodů. (Matějů 2003) Jinak řečeno tam, kde se nachází významná kulturní památka, veřejný prostor ožívá a je mu věnována větší pozornost. Na druhou stranu pro nás veřejný prostor může znamenat i symbol nějaké události. Jako příklad si můžeme uvést Staroměstské náměstí v Praze, jež je symbolem popravení sedmadvaceti českých pánů či Václavské náměstí v Praze, které je zase jedním ze symbolů Sametové revoluce.

Poslední funkcí veřejného prostoru, kterou uvedl ve svém článku M. Matějů (2003), je možnost prezentace individuálních či skupinových výkonů a utváření a prosazování nové senzibility. Matějů zároveň popisuje, že tento jev je velice důležitý pro tvoření celkového obrazu města. Matějů to popisuje jako „vůně“ města, která je tvořena jak historickou stránkou města, tak i právě sociálním děním, jež se odehrává na veřejné scéně. Pokud město bude žít v ulicích, po večerech budou veřejné plochy například plné artistů snažících se přivydělat a ulicemi se bude rozléhat hudba, člověk si o daném městě udělá zcela jinou představu než o městě s opačným případem. (Matějů 2003)

Ačkoli sociální dění je pro atmosféru veřejného prostoru nezbytné, dalším faktorem hrající roli je samotné situování prostorů. Zcela jiná atmosféra veřejných

prostorů bude v historické části města nežli veřejných prostorů mezi panelovými domy v příměstském sídlišti. (Matějů 2003)

2.3.3. Užívání veřejného prostoru

V zásadě člověk může využívat veřejný prostor dvěma způsoby. První způsob je pasivní užívání, které je velice běžné a časté. Člověk prakticky denně využívá pasivně veřejný prostor. Například při cestě ráno do práce, nebo když jde nakupovat. Pokud se však člověk rozhodne cíleně využít veřejný prostor jako sezení na lavičce v parku či navštívení místních trhů, jedná se o aktivní užívání.

Forma užívání veřejného prostoru se může postupem času proměnit. Prostor se může stát méně atraktivním a místní veřejný život zanikne, či naopak prostor může ožít a místní lidé se zde budou rádi zdržovat. Tuto změnu pozoroval J. Gehl (1998) ve městě Kodaň. Gehl upozorňoval na to, že od roku 1968 se užívání veřejného prostoru v Kodani rapidně změnilo. Zatímco v roce 1968 prostor v centru města nebyl tolik atraktivní a převažovalo pasivní užívání, do roku 1995 přibylo až 25 %² uživatelů veřejného prostoru, přičemž veřejné aktivity se navýšily až o 300 %. Stalo se tak převážně díky silnému oslabení místní dopravy a přizpůsobení prostorů pro veřejný život. (Gehl, The form and use of public space 1998)

Gehl tím dokazuje, že hladina užívání veřejného prostoru silně závisí na jeho kvalitě. Velice důležitým faktorem je například vybavení prostoru – lavičky, které slouží jako zdroj dalších aktivit, kašny, u nichž se místní mohou osvěžit a lampy, jež poskytují důležitý pocit bezpečí, čistota prostoru a míra ruchu od místní dopravy, která zamezuje komunikaci lidí mezi sebou.

---

² V tomto období se počet obyvatel Kodaně nijak výrazně nezměnil.

Obrázek 1-Prostor pro společenské aktivity v Kodani

Zdroj: (Martin 2013)

Gehl zjistil, že pro kvalitu prostoru je dokonce důležitý i povrch. Nicméně zde jsou i faktory, které se nedají tak snadno ovlivnit. Na užívání má totiž vliv i místní podnebí a samotná lokace prostoru. (Gehl 1998)

Případ Kodaně je krásnou ukázkou toho, že ačkoli zde neexistovala žádná silná tradice veřejného života, podařilo se zlepšením kvality místních veřejných prostorů oživit celé město (zejména centrum města) a založit tak novou kulturu užívání veřejného prostoru. Nyní se obyvatelé Kodaně můžou těšit z muziky, divadel, festivalů a jiných městských událostí, které se pořádají v ulicích. (Gehl 1998)

2.3.4. Kritéria pro veřejný prostor

Ať už veřejný prostor slouží k jakékoli činnosti, každá aktivita vyžaduje specifickou úpravu venkovního prostředí. J. Gehl (1996) ve svém díle vymezil pět hlavních aktivit: chůze, postávání, sezení, poslouchání, pozorování a povídání jako výchozí body, jelikož všechny tyto základní aktivity jsou dále součástí skoro všech aktivit. Pokud prostor splňuje všechny podmínky, aby vyhovoval všem

předešlým pěti aktivitám, má velký potenciál pro rozvoj širokého spektra jiných aktivit jako jsou hry, sporty atd. (Gehl 1996)

Nejčastější aktivitou veřejného prostoru je bezpochybně chůze. Ačkoli se jedná o zcela základní aktivitu, i taková chůze klade na veřejný prostor určité nároky. Aby se člověk pohodlně pohyboval po veřejném prostoru, potřebuje dostatek prostoru kolem sebe. Člověk je zvyklý chodit určitým tempem, aby toto tempo mohl dodržet, musí mu to být dovoleno, neměl by být obtěžován četnými překážkami, jako jsou davy lidí či doprava. (Gehl 1996)

Pěší provoz je také, jak už jsem poznamenával v kapitole 2.3.3, náchylný na povrch. Lidé se z pravidla vyhýbají kluzké dlažbě či blátivému a prašnému povrchu. Terén hraje důležitou roli zejména pro pohybově omezené lidi. Například pro vozíčkáře je velice neoblíbený štěrk či kostková dlažba. (Gehl 1996)

Dalším důležitým faktem pro chůzi je ten, že chodci nemají tendenci se držet směru předem určeného od architektů. Lidé raději dávají přednost přímým trasám k cíli. Výzkum pěších tras na náměstí v Kodani dokonce ukázal, že místní občané raději volí přímočarou trasu skrz náměstí i přesto, že jsou nuceni scházet a vycházet dvě krátká schodiště. Držení se cest je přirozené pouze pro vozíčkáře či maminky s kočárky. (Gehl 1996)

Jako s druhou nejčastější aktivitou ve veřejném prostoru se můžeme setkat se stáním. Pro pochopení principu vybírání prostoru pro stání byl proveden výzkum v holandských rekreačních areálech. Sociolog Derk de Jonge zde narazil na tzv. "efekt okraje" (*edge effect*). Zjistil, že okrajové zóny jsou mnohem častěji využívány pro zastavení nežli otevřené prostory. Touto terminologií byl obeznámen i Gehl (1996), který ji dále používal ve svých publikacích. (Gehl 1996)

Tento jev vysvětluje možným spojením s pozorováním, jelikož okrajové části poskytují mnohem lepší podmínky pro sledování dění v prostoru, než když člověk stojí uprostřed, a nevidí, co se děje za ním. Zároveň na okraji prostoru člověk není tak vystavován pozornosti veřejnosti. Samotný vnitřek prostoru se začíná plnit tehdy, jsou-li okraje prostoru zcela zaplněné. Podle Gehla se jedná o

přirozenou věc jak z pohledu fyzického, tak i z psychologického. Člověk se jednoduše drží odstup daného prostoru a raději počká, než do něj vstoupí. Do samotného prostoru může vejít, kdykoli později. (Gehl 1996)

Pro pozastavení lidí hraje také důležitou roli kvalita okolí. Zejména jsou důležité detaily v průčelí (niky, otvory, domovní vchody, schodiště), u kterých se člověk může zastavit. Pokud prostor není v tomto smyslu dostatečně různorodé a postrádá tyto detaily, ztrácí svou atraktivitu pro místní občany, aby se zastavili. (Gehl 1996)

Obě dvě předchozí aktivity představují většinou pouze dočasné činnosti, které dlouhodobě aktéry v prostoru neudrží. Pokud se má člověk opravdu v prostoru zdržet na delší dobu, je nutné zajistit možnost sednout si. Pokud tato možnost zde není, veřejný prostor je odsouzený pouze ke krátkému pobytu lidí, které nepodporuje další činnost. (Gehl 1996)

S možností sezení přibývá velké množství aktivit, které jsou možné provozovat. Lidé si můžou například číst, mohou pospávat, hrát hry, mohou posvačit či jen tak relaxovat.

Pro kvalitu veřejného prostoru je tedy sezení základní prvek, kterému by měla být věnována značná pozornost.

Zatímco v případě chůze a stání výběr místa není tak pečlivý, nejedná se tak v případě sezení. Lidé si vybírají místa sezení značně pečlivěji.

Jak platil efekt okraje v případě stání, u sezení platí taktéž. Lidé si spíše zvolí lavičky situované do okrajové části, odkud mají dobrý výhled do prostoru. Zároveň mají pocit chráněných zad – typické jsou lavičky se zdí či keřem za zády. Lavičky uprostřed prostoru tak často bývají nevyužité, či se začínají plnit až tehdy, kdy jsou lavičky na okraji plně obsazené. (Gehl 1996)

Tuto teorii podložil několika studiemi sociolog Derk de Jonge (1968), o sezení v restauracích a kavárnách. V této práci uvedl, že místa orientována po stranách místnosti se zdí za zády či po boku, jsou mnohem více preferovány než místa uprostřed prostoru. Zákazníci mnohdy odmítají sedět u stolu, který nemá žádnou oporu. (Gehl 1996)

Rozhodnout, kde bude sezení, je základ pro jeho kvalitu. Vyžaduje to náročné projektování, kterému předchází ještě důležitější analýza prostoru. Podstatou úspěchu je pochopit elementární psychologické požadavky lidí. Zdaleka není vhodné rozmisťovat lavičky ve veřejném prostoru, jako jsou parky či náměstí, bezmyšlenkovitě, či dokonce na základě estetické stránky. Takový prostor má malou šanci pro bohatý veřejný život. Dobře vypadající sezení neznamená dobře fungující sezení. (Gehl 1996)

Obecně lavičky jsou více využívány staršími lidmi. Pro ně hraje důležitou roli pohodlí například při sedání či vstávání. Proto raději volí *primární sezení* – židle, lavičky. Děti a mladší lidé jsou na druhou stranu méně náročné na kvalitu sezení a často využívají i *druhotná místa k sezení*, tedy schodiště nebo vyvýšené stupně u kašen. Proto by veřejný prostor měl počítat i s touto možností sezení. (Gehl 1996)

Veřejný prostor je velmi komplikované prostředí, které vyžaduje péči a pozornost. Není snadné vytvořit dokonalý prostor, který by byl bezchybný. Nicméně pokud bude splňovat alespoň tyto základní požadavky, má možnost se dál rozvíjet a postupně odbourávat všechny negativní vlivy na veřejný život.

Autoři si kladli za cíl získat segmentaci životního prostředí, jeho mentální organizace, identifikace hodnotového systému v posuzování prostředí, preferenci a způsobu rozhodování v prostředí. Cílovou skupinu si vybrali místní žáky základní školy, celkem 200 žáků. (Hynek a Hynková 1980)

Žáci měli za úkol znázornit do mentální mapy náčrt města Boskovic, do něhož dále měli vepsat veškeré objekty (autoři dále uvádějí segmenty), na než si vzpomenou, se kterými přicházejí do styku a které na ně nějakým způsobem působí. Jako příklady uvedli budovy, ulice, sídliště, hřiště, komunikace, služby či závody. (Hynek a Hynková 1980)

Tabulka 4-Podíl skupin percepovaných segmentů

Skupina segmentů	% podíl
1. ulice, náměstí, jejich části	23
2. obchody	15
3. úseky volné krajiny	11
4. ostatní služby	10
5. dopravní	10
6. školy, nemocnice, pošta, knihovna	9
7. parky, lesy	4
8. průmyslové závody	4
9. historické stavby	4
10. sportovní	3
11. chaty, zahrádky, hřbitovy	3
12. kulturní	2
13. zemědělské	1
14. sklady	1

Zdroj: (Hynek a Hynková 1980)

Výsledky ukázaly, že největší podíl v četnosti segmentů získaly ulice a náměstí. Prakticky všechny vrchní příčky obsadily sektory, které jsou žáky využívány dnes a denně (ulice, náměstí, obchody, prostory pro volnočasovou aktivitu, doprava či jiné služby jako například škola). Segmenty jako je zámek či ve městě dominantní hrad, nejsou tolik vnímány, jak Hynkovi očekávali. (Hynek a Hynková 1980)

3.2. Analýza uživatelů a užívání městského veřejného prostoru hl. m. Prahy

Zatímco Hynek s manželkou zaměřili svůj výzkum převážně na vnímání prostoru vybranou skupinou, v roce 2013 byl proveden rozsáhlý výzkum pražského veřejného prostoru, který se tentokrát soustředil na jeho užívání. Úkolu, který zadala Otevřená společnost, o.p.s., se ujal Etnologický ústav AV ČR, v.v.i. pod vedením řešitelů Z. Uhreka (2014) a V. Beranské (2014).

Výzkum byl prováděn za hlavním účelem zlepšení kvality města a zintenzivnění jeho pozitivního užívání. Autoři také chtěli charakterizovat, zájmy obyvatelů Prahy o užívání veřejného prostoru a překážky, které jim brání v realizování vlastní představy.

Jako základní otázky si autoři projektu kladli, jaké mají Pražané představy u užívání pražského veřejného prostoru a jakým způsobem daný prostor využívají. Pomocí analýzy se snažili zjistit, jaký druh činnosti ve veřejném prostoru se vyskytuje u obyvatel Prahy. Tyto aktivity se dále snažili pojmenovat. (Uhrek, Beranská 2014)

Uhrek s Beranskou si jsou dobře vědomi toho, že samotná realita nemusí vždy odpovídat tomu, co respondenti tvrdí. Tudíž předpokládali, že lidské chování v prostoru se může lišit od toho, jak to sám člověk popisuje. Proto se rozhodli nepostavit výzkum pouze na jedné metodě sběru dat, ale zvolili metod hned několik, přičemž nejpodstatnější část práce byla tvořena kvalitativní složkou.

Nejdůležitější zdrojem dat bylo zúčastněné pozorování ve vybraných parcích, komunikacích a parcích. Dále autoři zvolili metodu focus group, která nastínila, jak obyvatelé města hodnotí veřejný prostor, a nakonec využili i kvantitativní metodu ve formě ankety pro 200 účastníků (Uhrek, Beranská 2014)

Výsledkem analýzy autoři zjistili například to, že na veřejný prostor v hl. městě Praha je převážně nahlíženo jako na prostor, který má sloužit pro rekreaci a pak dále pro zábavu, či setkávání se s lidmi. Zajímavé je, že lidé vnímají užívání

prostoru teprve tehdy, kdy v něm déle přetrvávají. Tedy pokud se pouze přes daný prostor přemísťují (například při cestě do práce), nepovažují to za užívání.

Tabulka 5-Oblasti, pro které veřejné prostory mají sloužit

Oblasti, pro které veřejné prostory mají sloužit	Počet výskytů dané oblasti
1. Relax, odpočinek	107
2. Setkávání, kontakt s lidmi	54
3. Sport	27
4. Doprava	21
5. Shromažďování	21
6. Pohyb obyvatel	20
7. Poznávání, poučení, výměna informací	14
8. Prostor pro společenské a kulturní akce	13

(Zdroj: Uherek, Beranská 2014)

Všeobecně pražský veřejný prostor je vnímán pozitivně a Uherek s Beranskou dále doporučují pro posílení tohoto jevu vytváření patřičných programů. Lidé by se měli cítit ve veřejném prostoru jako doma. Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím nahlížení na veřejný prostor, je jeho údržba. Podle výsledků analýz, by město mělo raději investovat do údržby již existujících prostorů nežli do výstavby nových.

Autoři také zároveň vyzorovali, které veřejné prostory jsou veřejností nejvíce preferovány a také kdy jsou preferovány. Z analýzy vyšlo najevo, že obyvatelé nejčastěji preferují travnaté plochy, kde hledají místo pro relaxování a odpočinek. (Uherek, Beranská 2014)

3.3. Analýza prostoru „před nádražím“ v Brně

Další a zároveň poslední výzkum, který v mé práci uvedu jako příklad, provedli autoři L. Galčanová, R. Osman, B. Vacková (2011) v roce 2010 v Brně. Analýza vznikla na žádost Magistrátu města Brna, jehož hlavní záměr byl, nasbírat dostatek informací, které by pomohly zlepšit současný stav prostoru. Důležitou

částí sběru dat byly nestrukturované rozhovory s deseti vybranými respondenty a metoda mentálních map.

Tabulka 6-- 10 uživatelů prostoru před hl. nádraží v Brně

Martin	Upoutaný na vozík, bydlí v prostoru od centra za nádražím, cesta pod viaduktem je pro něj v zásadě jediná přístupová trasa do centra města
Romana	V době rozhovoru bydlela ve čtvrti směrem od centra za nádražím, prakticky denně jej využívala jako přestupní uzel při cestě do práce i jinam.
Helena	S malým dítětem, nádraží nevyužívá denně, zkušenost s kočárkem
Cyril	Podniká v centru Brna, denně dojíždí z předměstí, využívá vlaky integrovaného dopravního systému, na nádraží vystupuje a přes prostor tramvajových zastávek jde do práce; domů se vrací ve večerních hodinách vlakem nebo rozjezdy
Tadeáš	Bydlí v prostoru od centra za nádražím, pracuje v centru Brna, je typický automobilista, v době rozhovoru využíval MHD minimálně, prostorem často projížděl jako řidič osobního automobilu.
Lojza	Bydlí i pracuje mimo Brno, do Brna přijíždí nepravidelně jednou až dvakrát za rok; obvykle přijíždí autobusem na nádraží v Benešově ulici, výjimečně vlakem na hlavní nádraží; Brno i prostor před nádražím zná velmi povrchně.
Jakub a Jan	Jan má zbytky zraku a zprostředkoval zkušenost nevidomého s prostorem před nádražím; pan Jakub se profesionálně věnuje problematice nevidomých a jejich pohybu v městském prostředí;
Daniel	Do Brna jezdí příležitostně, přinesl zkušenost návštěvníka, který první setkání s městem zažívá právě v prostoru před nádražím.
Kristýna	Pracuje jako asistentka vozíčkářů, se kterými při své práci často prostorem nádraží projíždí; popsala hlavní záporu prostoru z hlediska vozíčkáře
Ferda	Student, řidič nočních rozjezdů– má zkušenost s nočním a denním provozem v prostoru.

Zdroj: (Vacková, Galčanová a Osman 2011)

Autoři si jsou sami vědomi, že výsledek analýzy nemůže být reprezentativní, jelikož rozsah vzorku je příliš malý. Nicméně cílem, nebylo získat co nejvíce rozhovorů, ale získat pohled od různých uživatelů s různými potřebami. (Vacková, Galčanová a Osman 2011)

Každý uživatel veřejného prostoru hodnotí daný prostor podle svých potřeb a podle toho, co je pro něj důležité. Například Tadeáš vnímá prostor před hlavním nádražím čistě jako automobilista, jelikož jím často projíždí, ale nikoli v něm pobývá. Jeho preference tak bude spíše směřovat k místní dopravě. Jinak prostor budou vnímat uživatelé, kteří se v místě běžně pohybují jako například Romana. Na rozdíl od Tadeáše na Romanu navíc působí i místní atmosféra, pachy či jiné aspekty ovlivňující naši percepci. Takovým aspektem (velice důležitým aspektem, který si ani neuvědomujeme) může být zdravotní hendikep jako v případě Martina, který je upoután na vozík nebo Jan, který zase má problémy se zrakem. Pro oba respondenty je prvořadý pocit bezpečí, a hlavně dostupnost v prostoru. (Vacková, Galčanová a Osman 2011)

Díky různorodému výběru respondentů jsou autoři schopni vyhodnotit negativa i pozitiva prostoru z pohledu více stran. Na druhou stranu z výzkumu vyšlo, že respondenti se shodli na tom, že shledávají prostor chaotickým, přeplněným, špinavým a nepřehledným. Prostor hodnotí spíše negativně nežli pozitivně, zejména za negativní považují přechod pro chodce. (Vacková, Galčanová a Osman 2011)

Tento výzkum ukazuje, že není uživatel jako uživatel. Prostor může být využíván různě. Každý uživatel může mít jiné preference, které se později odráží v samotné percepci.

4. Metodologie

Nejdůležitější součástí výzkumu je samotná analýza a sběr dat. Abych zajistil data, která budou dostatečně hluboká na to, abych z nich dokázal vyvodit výsledky, rozhodl jsem se směřovat můj výzkum kvalitativní cestou. Rozhovory povedou semi-strukturovanou formou s vybranými respondenty.

Délka rozhovoru záležela na délce odpovědi respondenta. Každý rozhovor trval kolem 20 minut, přičemž do tohoto času se nepočítá kreslení mentální map. Po provedení prvních třech rozhovorů jsem se rozhodl samotnou část, kdy respondenti kreslí mentální mapy nenahrávat z důvodu příliš dlouhých pasáží, kde bylo pouze ticho. Někteří respondenti totiž potřebovali více času na přemýšlení, aby si vybavili co nejpřesnější podobu Staroměstského náměstí.

4.1. Cílová skupina

Celkově jsem provedl rozhovor s 18 respondenty, kteří byli vybraní účelově. Vyhnul jsem se tak situaci, kdy by respondent odpovídal na mé otázky s nechtí a s myšlenkou, kdy už bude konec. Díky tomu rozhovory jsou prováděny v příjemné atmosféře.

Jako respondenty jsem si vybíral známé či kamarády. V některých případech jsem dostal tip od přátel na jejich známé, kteří by byli taktéž ochotni se mnou provést rozhovor. Hlavní podmínkou bylo, abych neprováděl rozhovory pouze s respondenty, kteří tvoří jeden uzavřený kolektiv. Snažil jsem se o vzorek, jenž je ve svém rámci rozsáhlý, abych zaručil různorodost odpovědí.

Jelikož se domnívám, že Staroměstské náměstí je využíván především obyvateli Mladé Boleslavi, můj vzorek jsem zkonstruoval pouze z respondentů, kteří dlouhodobě žijí v Mladé Boleslavi.

Ačkoli v mém rozhovoru se ptám na věk, jedná se o čistě kategorizační otázku, jež ovšem není podstatná pro můj výzkum. Zároveň se nejedná o kategorizační údaj, podle kterého bych volil vhodné respondenty.

Tabulka 7- Přehled respondentů

Respondent	Pohlaví	Věk	Datum
Respondent 1	Muž	30 let	6. 1. 2017
Respondent 2	Muž	23 let	14. 1. 2017
Respondent 3	Žena	47 let	28. 1. 2017
Respondent 4	Muž	22 let	4. 2. 2017
Respondent 5	Žena	73 let	10. 2. 2017
Respondent 6	Žena	60 let	26. 2. 2017
Respondent 7	Žena	21 let	27. 2. 2017
Respondent 8	Muž	49 let	3. 3. 2017
Respondent 9	Žena	22 let	5. 3. 2017
Respondent 10	Žena	37 let	10. 3. 2017
Respondent 11	Žena	23 let	16. 3. 2017
Respondent 12	Žena	47 let	20. 3. 2017
Respondent 13	Muž	22 let	24. 3. 2017
Respondent 14	Muž	21 let	27. 3. 2017
Respondent 15	Muž	22 let	31. 3. 2017
Respondent 16	Žena	41 let	2. 4. 2017
Respondent 17	Žena	22 let	3. 4. 2017
Respondent 18	Žena	22 let	7. 4. 2017

(Zdroj: Vlastní)

4.2. Průběh sběru dat

Rozhovory s respondenty byly započaty na začátku ledna a postupně byl prováděn jeden za druhým až do začátku dubna, kdy byl proveden poslední rozhovor s Respondentem 18. Samotný sběr dat byl mírně komplikován tím, že jsem musel provádět rozhovory v Mladé Boleslavi a díky studiu v Hradci Králové jsem měl vymezeno jen minimum času v týdnu pro rozhovory. Další překážkou bylo také to, že jsem byl zároveň závislý na volném čase respondentů, kteří zase studují v jiných městech, či chodí do práce.

Abych zaručil klid a ničím nerušené nahrávání rozhovorů pro průběh, snažil jsem se provádět rozhovory v uzavřených prostorách, například v domácnosti tazatele či dotazovaných. V některých případech jsme se sešli v místní kavárně či restauraci. Celý průběh rozhoru byl tak mnohem přátelštější při posezení u šálku kávy nebo čaje.

Až na pár výjimek, kdy jsem byl oslovenými odmítnut z důvodu toho, že si nebyli jisti, co by mohli říct o Staroměstském náměstí, převážná většina oslovených souhlasila a někteří dokonce s nadšením poskytli potřebný rozhovor.

Jak již jsem poznamenával, rozhovory trvaly převážně od devatenácti do třiatvaceti minut. První rozhovory trvaly kratší dobu, z důvodu nedostatků v dotazování. Respondent se většinou nechtěl rozpovídat, ale také jsem si uvědomil, jak bych se mohl ptát lépe, aby se dotazovaný více otevřel.

4.3. Mentální mapy

Mentální mapa představuje obraz prostředí v naší hlavě, který vznikne pomocí mentálního filtrování a kódování sensorických dat. Představuje jedinečnou a subjektivní představu o daném prostoru. Poskytuje nám orientaci a možnost pohybovat se v prostoru. Mapu si v hlavě vytvoříme teprve tehdy, až poznáme daný prostor a získáme s ním nějaké zkušenosti. Bez jakékoli znalosti pro nás prostor představuje velkou neznámou. (Elspeth 1976)

V kapitole 2. 2. 1. jsem již uváděl, že pro pochopení percepce prostoru, jsou mentální mapy nezbytnou součástí, proto jsem tuto metodu zvolil i v mém výzkumu.

Součástí dokumentů pro rozhovor byl tedy i vyznačený papír pro vytvoření mapy prostorového uspořádání náměstí neboli jak si daný respondent vybavuje Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi. Nijak jsem do tohoto kreslení nezasahoval, pouze jsem na začátku podal vždy stejné instrukce. U mentálních

map je velice důležité, že se nemusí jednat nutně o mapu. Tudiž se stalo, že například jeden respondent nenamaloval mapu jako takovou, nýbrž když jsem mu dal jasné instrukce na namalování představy Staroměstského náměstí, tak namaloval pouze budovu radnice.

Abych zabránil případnému ovlivnění respondenta přiloženými fotografiemi, jelikož při provádění rozhovorů má dotyčný respondent před sebou předložené fotografie náměstí, část s mentální mapou vždy předcházela samotnému rozhovoru.

Následné mapy jsem přenesl do elektrické podoby pomocí kódovacích programů analyzuju. Při kódování map jsem se především zaměřoval na četnost jednotlivých segmentů náměstí, jako je právě fontána, park, sochy, morový sloup. Díky tomu jsem zjistil, které prvky jsou podle respondentů charakteristické a které jim nejvíce utkvěly v paměti.

Důležitým faktorem, mentální mapy byl také samotný tvar a celistvost náměstí. Pozoroval jsem zejména, zda respondent znázornil celé náměstí či pouze nějakou část, případně jakou část.

4.4. Sémantický diferenciál

Ačkoli na začátku této kapitoly jsem uvedl, že výzkum se zaobírá kvalitativní cestou, použil jsem na závěr rozhovoru metodu, která se pohybuje na pomezí kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Jedná se o metodu, kterou vyvinul C. E. Osgoodem v roce 1952. (Buriánek 1988)

Důležité je nechávat v mém výzkumu tuto metodu jako primární zdroj dat, nýbrž pouze jako metodu doplňující. Sebraná data ze sémantického diferenciálu mají zde fungovat jako podpůrná data pro data sebraná z mentálních map a rozhovorů. Koneckonců vyplňování sémantického diferenciálu probíhalo jako součást rozhovoru.

Samotná metoda se postupně projevila jako přínosná, jelikož respondenti při rozhodování, jakou hodnotu na škále od mínus pěti do pěti vybrat, nahlas komentovali a zmínili věci, na které si během zbytku rozhovoru nevzpomněli.

Jako inspirace pro vytvoření sémantického diferenciálu mi posloužily dvojice protikladů vnímatelných prvků u prostoru, které stanovil ve své práci architekt G. Franz (2005). (Siwek 2011) Samotné dvojice tvoří příliš tvrdá data pro kvalitativní výzkum a jejich využití by nemělo větší význam. Proto jsem se rozhodl zkusit aplikovat škálu od mínus pěti do pěti, kde respondent byl nucen vyjádřit nejenom výsledek jeho vnímání, ale především míru. Zároveň výběr na škále nutí respondenta se více zamyslet nad jeho odpovědí.

Tabulka 8-Franzovy protiklady vnímatelných prvků

složitost	x	jednoduchost
různorodost	x	jednotvárnost
nedostatek	x	přebytek
chaos	x	řád

Zdroj: (Siwek 2011)

Tabulka 9-Sémantický diferenciál

	Vyrovnáný											
Složitost	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Jednoduché
Různorodost	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Jednotvárnost
Nedostatek	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Přebytek
Chaos	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Řád

Zdroj: Vlastní

Každému respondentovi se v průběhu rozhovoru dostalo vysvětlení za účelem správného pochopení principu sémantického diferenciálu. Občas se stalo, že respondent měl problém se zorientovat. Nicméně se jednalo jen o malé nesrovnalosti, které byly okamžitě vysvětleny.

4.5. Etické otázky výzkumu

Důležitou informací pro výzkum je, že rozhovory byly prováděny čistě anonymně, tedy pro tento výzkum není nijak důležité jméno respondenta, a proto není možné tyto údaje dohledat. Součástí výzkumu jsou pouze kategorizační údaje jako věk a pohlaví, které samy o sobě pro identifikaci nestačí. Respondenti jsou pojmenováni jako Respondent 1, Respondent 2 atd.

Abych zaručil, že respondenti nebudou chtít později zveřejnit svou výpověď či náskres Staroměstského náměstí, na začátku každého rozhovoru jsem dotazovanému položil otázku, zda souhlasí, že rozhovor je nahráván, a ještě před samotným rozhovorem jsem mu jasně vysvětlil důvod pořizování zvukové nahrávky a cíle mé práce. Pokud by dotyčný odpověděl, že nesouhlasí, byl bych nucen rozhovor ukončit, jelikož bych nemohl dál pokračovat. Nicméně žádný z oslovených neměl problém s nahráváním rozhovoru a zpracováním informací za účelem mého výzkumu.

Textová ani zvuková podoba není přístupná. Slouží pouze pro tazatele jako zdroj dat, jenž je dále zpracováván v empirické části. Součástí práce je pouze jeden kompletní rozhovor v textové podobě, který je součástí příloh. Textové podoby nahrávek jsou také odevzdány Univerzitě Hradec Králové.

4.6. Analýza dat

Hlavní částí zpracování dat představovalo kódování příslušných rozhovorů, které bylo nutné nejdříve převést do textové podoby. S přepisem rozhovorů mi také pomohli studenti katedry sociologie Univerzity Hradec Králové, kteří tak činili v rámci povinného předmětu.

Dále následovalo kódování všech 18 rozhovorů a hledání vzájemných vztahů mezi jednotlivými kódy. V této části jsou kódy zejména zaměřeny na

hodnocení prostorů a místních segmentů, postoj lidí, užívání prostoru a místních služeb a na samotné vnímání.

Důležitou součástí bylo také převedení mentálních map do elektronické podoby a následné kódování jednotlivých segmentů. Výsledky kódování map jsou obsažené v kapitole 5.3. Analýza mentálních map.

Součástí přílohy je také kompletní fotodokumentace Staroměstského náměstí, která je pořízená tazatelem. Díky zkontaktování magistrátu města Mladá Boleslav se podařilo získat přístup do vyhlídkové věže mimo sezónu, a tím nafotit v klidu Staroměstské náměstí z výšky. Tento pohled by měl zkompletovat čtenářovu představu o tom, jak vypadá Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi.

5. Vlastní empirická analýza

Cílem analýzy bylo kompletní zmapování všech rozhovorů v textové podobě pomocí kódovacího systému. V druhé části se kódování zaměřilo na mentální mapy, kde se pozornost věnovala především jednotlivým segmentům, které respondenti zakreslili.

5.1. Analýza rozhovorů

Tato část kapitoly se zaměřuje na analýzu samotných rozhovorů. Čtenář se zde dočte, jaké postoje či názory na Staroměstské náměstí každý z respondentů zastává. Nejedná se o výčet všech informací, které respondent nabídl, ale jedná se o sumarizaci nejdůležitějších myšlenek a názorů.

5.1.1. Respondent 1

(Muž – 30 let)

Respondent 1 zastává ke Staroměstskému náměstí velice negativní postoj. Podle respondenta prostor postrádá jakýkoli smysl. Prostor prakticky využívá, jen když musí například na magistrát, či jde na společenskou večeři do místní restaurace.

Jako hlavní problém Staroměstského náměstí shledává v jeho poloze, která je daleko od centra a všech sídlišť. Prostor respondent popisuje jako zapadlý a tvrdí, že lidé to mají na náměstí daleko a i přesto, že město se snaží nalákat obyvatele Mladé Boleslavi, prostor Staroměstského náměstí pomalu uvádá.

Respondentovi dále vadí provedení samotná renovace, kde zejména kritizuje moderní umění v podobě „*kýčovitých fontán a železných konstrukcí*“ a také přítomnost místní komunikace, která narušuje svobodný pohyb návštěvníků Staroměstského náměstí a zároveň představuje určité nebezpečí pro místní hrající si děti.

Kromě moderního umění a komunikace respondent poukazuje také na problematiku koupajících se Romů ve vodních atrakcích. Naopak pozitivně hodnotí provedení podzemního parkoviště a také nad ním umístěným malým parčíkem, který představuje „*jedinou zelenou plochu v okolí*“.

5.1.2. Respondent 2

(Muž – 23 let)

Přesto, že Respondent 2 má kladný vztah ke Staroměstskému náměstí, nijak zvlášť nevyhledává možnost jeho návštěvy, spíše ho navštěvuje zřídka, když musí. Zároveň prostor nevnímá jako místo určené pro scházení se s přáteli.

Na druhou stranu velice kladně hodnotí změnu uspořádání prostoru, přesněji přesun parkoviště do podzemí a vznik nové rekreační zóny místo něj. Zároveň se domnívá, že nové vybavení jako vodní atrakce a celkové propojení historické části s moderními prvky přidává prostoru na atraktivitě.

Ač respondent přiznává, že zeleně není nikdy dost, preferoval by v prostoru nad podzemním parkovištěm místo zeleného parčíku spíše památník. Dále také kritizuje místní umění v podobě železných vrb. U největšího problému naráží na vodní atrakci, která slouží spíše jako koupaliště pro místní romskou komunitu.

5.1.3. Respondent 3

(Žena – 47 let)

Renovace Staroměstského náměstí výrazně ovlivnila postoj Respondentce 3. Ta díky modernizaci historického prostoru zcela změnila názor z pozitivního na velice negativní.

Když se vybaví respondentce Staroměstské náměstí, jedná se zejména o klidnou odpočinkovou část, která nabízí například posezení pod rozkvetlými

stromy. Nyní respondentka bojuje s moderními prvky, jako je vodní atrakce připomínající řeku Jizeru, kterou by raději nahradila tradiční kašnou, podsvícená fontána, a především železné sochy představující vrby. Místo si představuje jako historické centrum města, které by mělo reprezentovat. Díky modernizaci se vytratil veškerý historický duch náměstí.

5.1.4. Respondent 4

(Muž – 22 let)

Respondent 5 má ke Staroměstskému náměstí velice pozitivní vztah. Kladně hodnotí jak samotnou renovaci, tak využívání prostoru městem. Sám se pohybuje po Staroměstském náměstí velice často, byť jen přes něj přechází. Jinak náměstí navštěvuje, když se zrovna něco v prostoru pořádá. Sám Staroměstské náměstí vnímá jako prostor, kde by se měli lidé scházet a volně pohybovat.

Dotazovaný tvrdí, že před renovací Staroměstské náměstí představovalo „*obrovské parkoviště s morovým sloupem uprostřed*“. Nyní získalo mnohem lepší kabát, který je myšlený zejména pro svobodný a bezpečný pohyb lidí. S tím také souvisí řešení dopravní situace, kterou respondent vnímá jako „*nutné zlo*“. Tvrdí, že místní komunikace je zde potřebná, ale místní retardéry nutí řidiče dostatečně zpomalit, takže nehrozí žádné nebezpečí pro děti, které si hrají u vodních či jiných atrakcí.

Respondent hodnotí velice pozitivně železné vrby, které dělají prostor zajímavějším a také obě vodní atrakce. Samotný prostor Staroměstského náměstí mu nepřijde jako zcela historický, a proto moderní umění nijak nenarušuje místní atmosféru.

Negativum náměstí shledává v nedostatku zeleně a také ve faktu, že i přes všechny snahy města oživit tento veřejný prostor, náměstí pomalu „*umírá*“. Problém vidí v tom, že lidé se raději shromažďují v nákupních centrech, kde mají všechny krámký na jednom místě nežli v otevřeném veřejném prostoru.

5.1.5. Respondent 5

(Žena – 73 let)

Respondentka 5 odpovídala velice krátce a stručně. Na staroměstském náměstí hodnotí ze všeho nejvíce pozitivně samotnou přestavbu. Prostor díky renovaci ožil a stal se „příjemnou oázou klidu“. Náměstí před renovací označuje jako horor a budilo velice neosobním dojmem.

Velice kladně hodnotí místní vodní atrakce, u kterých se ráda posadí na lavičce a pokud počasí dovolí, ráda se osvěží. Zejména řeka Jizera přitahuje v létě spoustu lidí, a díky tomu Staroměstské náměstí ožívá. Naopak hodnotí negativně místní železné sochy.

Podle respondentky, vodní atrakce znázorňující Jizeru se stala spolu s morovým sloupem charakteristickým prvkem. Nedostatky prostoru vnímá pouze v zeleni, které by podle respondentky mohlo být více.

5.1.6. Respondent 6

(Žena – 60 let)

Respondentka 6 hodnotí Staroměstské náměstí velice pozitivně. Velmi se jí líbí nynější koncept náměstí, který láká jak turisty, tak i místní obyvatele.

Přesto, že si je respondentka vědoma toho, že náměstí se nachází na okraji města, považuje ho za centrum Mladé Boleslavi, které je charakteristické pro starou část města.

Po rekonstrukci se Staroměstské náměstí stalo mnohem atraktivnější pro turisty, kteří se zde můžou například posadit u místních vodních atrakcí a osvěžit se. Náměstí nyní také vnímá jako ideální místo na procházky, posezení nebo relaxování. Před rekonstrukcí respondentce připadal prostor starý a unavený.

Dále respondentka poukazuje na problém s místním parkováním, kterého je „*nedostatek*“. Jelikož respondentka odmítá využívat podzemní parkoviště z důvodu nebezpečně úzkých prostorů, nabízí se jen velmi omezené možnosti parkování před hotelem Věmec. Kromě parkování vnímá negativně případ, kdy zdejší vodní atrakce v podobě řeky Jizery je využívána jako malé koupaliště, kam někteří lidé chodí „*i se šamponem*“.

5.1.7. Respondent 7

(Žena – 21 let)

Podle Respondentky 7 Staroměstské náměstí by mělo být charakteristické pro město, ale je si vědoma toho, že v tom brání vzdálenost od centra dění, které se přesunulo k obchodním centrům. Zároveň podotýká, že i přes značně zlepšenou situaci na Staroměstském náměstí si určitě umí představit lepší místo pro trávení volného času.

Na druhou stranu Staroměstské náměstí po zrušení obrovského parkoviště a přidání různých atrakcí a laviček představuje klidovou část, kde je možné v klidu posedět a pozorovat například vodní atrakce či zajít si do místní oblíbené cukrárny.

Také Respondentka 7 by uvítala více zeleně jako například květiny v květináčích, záhony atd., ale na druhou stranu asi nejvíce kladně hodnotí právě parčík nad podzemním parkovištěm, který nabízí posezení mezi travnatými plochami a stromky. V tomto prostoru se cítí, jako by byl mimo město.

Zároveň hodnotí velice kladně snahu přizpůsobit Staroměstské náměstí lidem, tedy výstavbu vodních atrakcí a jiných prvků pro děti. Naopak se jí nelíbí místní vrby, které zrezivěly a budí příliš kýčovitým dojmem. Také pořádání samotných akcí hodnotí velice pozitivně. Má radost, že se prostor využívá pro pořádání jarmarků či například trhů, které taky ráda navštěvuje.

5.1.8. Respondent 8

(Muž – 49 let)

Rozhovor s Respondentem 8 byl svým způsobem poněkud náročný, jelikož používal velice stručné odpovědi a v průběhu celého rozhovoru byl spíše uzavřený.

Nicméně z jeho odpovědí bylo patrné, že je nadšený z dnešní podoby Staroměstského náměstí, jelikož před renovací mu přišlo náměstí zastaralé, neudržované a zchátralé. Zejména vyzdvihuje zaměření na děti, kterým je nabídnuta hned několik volnočasových aktivit a dále také podsvícený vodotrysk či simulaci řeky Jizery. Jako určité selhání naopak popisuje instalaci železných soch představující vrby.

Respondent však vidí problém v koupajících se lidech ve vodní atrakci, převážně romské menšiny. Sám ale uznává, že tento problém je jen těžko řešitelný.

Respondent navštěvuje Staroměstské náměstí poměrně pravidelně, jelikož navštěvuje místní akvaristiku, jako prodejce akvariálních ryb. V jiných případech navštěvuje pořádané místní akce jako jsou například jarmarky či bleší trhy. Zároveň také hodnotí pozitivně samotnou propagaci těchto akcí a fakt, že celý prostor se dokáže jakékoli akci adaptovat.

5.1.9. Respondent 9

(Žena – 22 let)

Respondentka 9 přistupuje ke Staroměstskému náměstí s velmi neutrálním a mírně negativním postojem. Tvrdí, že na náměstí toho není tolik co dělat.

Spíše se na Staroměstské náměstí nedostane a když jo, tak nejlépe za účelem návštěvy místních restaurací či pořádaných akcí, které sama považuje za nedostatečné. Podle respondentky je škoda, že některé akce jako vánoční či

velikonoční trhy se nepořádají v prostorách Staroměstského náměstí nýbrž na náměstí Českobratrském. Z pořádaných akcí nejčastěji navštěvuje nedělní farmářské trhy.

Ačkoli podle respondentky například při farmářských trzích není kde zaparkovat, vadí jí místní parkoviště před hotelem Větec. Na druhu stranu to může být způsobené tím, že respondentka odmítá parkovat v příliš těsném podzemním parkovišti.

Na staroměstském náměstí shledává největší problém v moderním umění představující vrby a také nedostatku zeleně, i když uznává, že situace se lepší díky rostoucím stromkům a pěknému parčíku nad podzemním parkovištěm. Dotazovaná také opakovaně poukazuje na problematiku užívání vodní atrakce na koupání. Nicméně samotné atrakce se respondentce líbí, ale celková kombinace budí chaotickým dojmem, který se dostává do konfliktu s historickým nádechem Staroměstského náměstí. Zejména místní vrby, které by nejradši odstranila. Kromě chaosu vnímá také respondentka v prostoru náměstí složitost v tom smyslu, že se jedná o veřejný prostor, který se musí potýkat s místní dopravou a při pořádání větších akcí dochází k problémům.

Naopak asi nejvíce kladný vztah respondentka chová k vánoční výzdobě Staroměstského náměstí, při jehož líčení budila naopak velice nadšeným dojmem.

Jako charakteristické prvky pro náměstí vnímá místní restaurace, které ráda navštěvuje a dále historický hrad a morový sloup.

5.1.10. Respondent 10

(Žena – 37 let)

Respondentka 10 dávala v průběhu celého rozhovoru najevo její odpor vůči Staroměstskému náměstí. Sama Staroměstské náměstí prakticky vůbec nenavštěvuje.

Respondentky představa Staroměstského náměstí spočívá v čistě historickém provedení, které není nijak narušováno moderními prvky. Samotnou renovaci označuje za zbytečnou, a naopak by přidělala další parkovací místa, kde by se mohlo parkovat. Tento postoj může být také způsoben tím, že respondentka díky špatné zkušenosti odmítá využívat podzemní parkoviště.

Největší problém shledává v moderním umění, jako jsou vodní atrakce či moderně zařízený park nad podzemním parkovištěm. Respondentce chybí přirozená zeleň, jako jsou vzrostlé stromy. Celé místo označuje jako chaotické a přeplácené. Zároveň si stěžuje na nedostatek laviček a přítomnost dětských prvků, které podle respondentky na Staroměstské náměstí nepatří.

5.1.11. Respondent 11

(Žena – 23 let)

I přesto, že Respondentka 11 si je vědoma toho, že spoustu lidem se Staroměstské náměstí nelíbí, tvrdí, že prostor je v dnešní době mnohem více atraktivnější na procházky. Díky tomu také ráda zavítá na Staroměstské náměstí v noci, kdy je zde klid a atmosféra je mnohem intenzivnější.

Podle respondentky se nejedná o centrum, které by bylo nějak zvlášť využíváno. Lidé raději využívají jiná místa jako obchodní centra či parky. Mělo by se pořádat více veřejných akcí, které by tento prostor oživily. Na druhou stranu respondentka uznává, že poslední dobou prostor ožil díky zlepšení kavárenské

situace. Sama si také našla mezi kavárnami svou nejoblíbenější, kde podle všeho dělají výborné zákusky.

Největší pozitivum respondentka shledává v přesunutí parkoviště do podzemí, což umožnilo přeměnit náměstí do podoby, kde je lidem nabídnuta velká pěší zóna, jež nabízí mnohé využití. Dále také hodnotí pozitivně park nad podzemním parkovištěm, které nabízí posezení s trochou přírody. Přesto by však uvítala více laviček a více zeleně, která by prostor Staroměstského náměstí ještě více zpříjemnila.

5.1.12. Respondent 12

(Žena - 47 let)

Respondentka 12 hodnotí velice kladně dnešní podobu Staroměstského náměstí a tvrdí, že je mnohem více atraktivnější pro turisty nežli dříve. Nicméně kvůli vzdálenému centru a rozdrobenosti jednotlivých náměstí Staroměstské náměstí není až tolik využíváné.

I přesto, že hodnotí pozitivně snahu města oživit místní prostor například i vodními atrakcemi, které slouží jako dobré lákadlo pro děti, představuje si respondent lepší veřejný i třeba kavárenský život.

Jako velice důležitý prvek považuje místní dopravu, která podle respondentky představuje hlavní zdroj návštěvnosti. Naopak tvrdí, že kdyby nebyla možnost dojet až na náměstí, tak by místní podniky velice utrpěly. V tomto ohledu hodnotí velice pozitivně podzemní parkoviště, které ulehčilo dopravní situaci, ačkoli přiznává, že parkoviště díky nebezpečně úzkému parkování nevyužívá.

Respondentce se velice líbí provedení renovace, i přesto že vnímá nedostatek zeleně či laviček. Odstranění velkého parkoviště umožňuje umístit

každoročně vánoční strom, který je společně s okolní výzdobou náměstí až „ohromující“.

5.1.13. Respondent 13

(Muž - 22 let)

Respondent 13 má díky hezkým vzpomínkám na procházky s přítelkyní velice kladný vztah ke Staroměstskému náměstí. Tvrdí, že místo je ideální na procházky, jelikož v létě nabízí možnost osvěžení a posezení například v místní cukrárně, a v zimě pak krásnou vánoční výzdobu.

Velmi pozitivně hodnotí samotnou renovaci, která udělala Staroměstské náměstí mnohem více atraktivnějším místem jak pro turisty, tak pro místní obyvatele. Před renovací vnímal Staroměstské náměstí spíše jako jedno velké parkoviště. Kromě nehezkých zrezlých vrb, které vnímá respondent spíše negativně, hodnotí ostatní prvky jako vydařené. Zejména se mu líbí provedení moderní podsvícené fontány a malý park nad podzemním parkovištěm, který je spíše zaměřený na rodiny s dětmi.

Ačkoli respondent zmiňuje několik důležitých podniků, které se nachází na Staroměstském náměstí, jako je místní cukrárna či „nejlepší restaurace v Mladé Boleslavi“ Zlatá Kovadlina, postrádá zde podniky jako kvalitní hospody či bary, jež by dokázaly oživit prostor Staroměstského náměstí i ve večerních hodinách.

5.1.14. Respondent 14

(Muž - 21 let)

Respondent 14 se v prostoru Staroměstského náměstí díky své práci pohybuje vcelku často. Z celkového pohledu hodnotí přestavbu náměstí jako velmi vydařenou, zejména díky malému parčíku, jenž nabízí dostatek zeleně.

Před renovací na respondenta Staroměstské náměstí nijak zvlášť nepůsobilo. Teprve z fotografií si vybavil, že se jednalo o jedno velké parkoviště,

keré nenabízelo žádnou činnost pro kolemjdoucí. Nové provedení Staroměstského náměstí nabízí posezení na místních lavičkách. Člověka to nutí zastavit a všimnout si okolí. Jedna z dalších věcí, které náměstí nabízí a respondent hodnotí pozitivně jsou volnočasové prvky pro děti. Zároveň uznává, že zlepšení kvality prostoru změnilo působení celého prostoru na respondenta. Nyní se tam rád zastaví a třeba využije místní posezení s výhledem na fontány.

K vodním atrakcím se Respondent 14 vyjadřuje velice kladně. Velmi pozitivně hodnotí také naučné popisky měst, jimiž protéká řeka Jizera, které alespoň v minimální míře můžou vzdělávat děti, které si hrají s vodou. S vodními atrakcemi také zmiňuje problematiku romské komunity, která využívá místní atrakce jako takové malé koupaliště. Zároveň se negativně zmiňuje o zrezlých vrbách, jež se podle respondenta do prostoru Staroměstského náměstí nehodí.

5.1.15. Respondent 15

(Muž – 22 let)

Ačkoli Respondent 15 uznává, že kvalita Staroměstského náměstí se výrazně zlepšila, uvádí několik nedostatků, které se mu na prostoru nelíbí.

Jedna z hlavních věcí, které respondent vnímá negativně, je prostorová různorodost. Náměstí popisuje jako „*směsku stylů*“. Má tím zejména na mysli spojení zeleného parku s moderním uměním a historickou částí Staroměstského náměstí. Samotnou modernu nezavrhuje, ale chtělo by to jednotnost.

Zatímco před renovací Staroměstské náměstí představovalo jedno velké parkoviště, nyní se stalo atraktivním místem pro turisty a lidi hledající místo pro relaxování. V prostoru se také pořádá více společenských akcí, ačkoli například pořádání středověkého jarmarku díky modernímu umění není tolik tematické. Nejvíce se respondentovi líbí tryskající fontána, která je „*originální*“ a zelený parčík nad podzemním parkovištěm, jenž je zdrojem klidu a poskytuje lidem odpočinek a relaxaci.

Zápornou stránku Staroměstského náměstí vnímá respondent také v nedostatku zeleně a v místní dopravě, která svou intenzitou, a především hlukem narušuje celkovou atmosféru Staroměstského náměstí. Raději by uvítal více volnočasových prvků pro děti na úkor pozemní komunikace a parkovacích míst.

5.1.16. Respondent 16

(Žena – 41 let)

Respondentka 16 navštěvuje Staroměstské náměstí jen zřídka. Zřejmě to je způsobené tím, že k dnešní podobě cítí mírný odpor, ale i tak tvrdí, že na pořádané akce ráda chodí.

Celkově renovaci hodnotí velice negativně. Respondentka by si představovala na Staroměstském náměstí mnohem více přirozené zeleně, jako bylo před renovací. Jako příklad uvádí obrovské rozkvetlé stromy, které poskytovaly krytí před slunkem. Náměstí jí přijde příliš moderní, což se bije s historickým nádechem a nebudí dojem klidného místa, kde by si člověk mohl odpočinout. Jako příklad moderny uvádí „šílené zrezivělé vrby“, které vůbec nezapadají do struktury náměstí a také podsvícenou fontánu, kterou by si spíše představovala jako velkou kašnu, která by byla charakteristická pro Staroměstské náměstí.

Když se řekne Staroměstské náměstí respondentce se většinou vybaví Vánoce, díky krásné výzdobě náměstí a také díky obrovskému vánočnímu stromu, který je postavený podle respondenta na nejlepším místě. Pravidelně se jezdí na vánoční výzdobu podívat.

Respondentka vnímá Staroměstské náměstí spíše jako symbolické místo, proto také vyzdvihuje vodní atrakci, která symbolizuje tok řeky Jizery. Naopak celou atmosféru narušují koupající se děti v místních vodních atrakcích, jež z pravidla bývají romského původu.

5.1.17. Respondent 17

(Žena – 22 let)

Respondentka 17 má velice smíšené pocity ohledně Staroměstského náměstí. Celkovou renovaci a nynější postoj vedení města k prostoru hodnotí pozitivně, avšak by si vzhled Staroměstského náměstí představovala trochu jinak.

Jako největší rušivý element nyní respondentka vnímá moderní provedení řeky Jizery a okolních vrb, které je „příliš křičící“. Na Staroměstské náměstí by si představovala něco „decentnějšího“, co by tak nenarušovalo historickou podstatu prostoru. Jako příklad uvedla morový sloup, který vnímá jako potlačený moderními prvky umění.

Dále respondentce připadá, že v prostoru se nachází příliš málo zeleně, což nezachraňuje ani parčík nad podzemním parkovištěm. Na druhou stranu renovaci z celkového pohledu vnímá jako velice prospěšnou, jelikož nyní prostor neslouží jako jedno velké parkoviště, ale slouží pro shromažďování lidí. Lidé zde můžou sedět a relaxovat a například jejich děti si zde můžou najít také zábavu.

I když respondentka vyzdvihuje snahu města přilákat pozornost veřejnosti stálým pořádáním různých akcí jako například rozsvícení vánočního stroměčku, což umožnila nová podoba náměstí, místo stále nepovažuje za centrum Mladé Boleslavi. Hlavní problém shledává v poloze náměstí, jež se nachází na okraji města daleko od oblasti sídlišť, tudíž lidi si raději zvolí jiná místa k procházce či odpočinku.

5.1.18. Respondent 18

(Žena - 22 let)

Respondentka 18 má k prostoru Staroměstského náměstí velice pozitivní vztah. Velice kladně hodnotí dnešní podobu náměstí a také jeho využívání. Dále hodnotí pozitivně přístup, jakým se staví vedení města k prostoru, který se snaží oživit.

Respondentka si nejčastěji spojuje Staroměstské náměstí s hotelem Větec, který má dlouhou historii a dominuje svým velkým názvem na budově, a také s morovým sloupem. Dále se jí vybavují pravidelné farmářské trhy, které ráda navštěvuje.

Přesto, že respondentka nepovažuje náměstí za charakteristické pro Mladou Boleslav, představuje podle ní prostor, kde by se měly pořádat veřejné akce a měl by žít veřejným životem. Tyto veřejné akce také ráda navštěvuje. Jako příklad zmínila již uvedené farmářské trhy, koncerty, festivaly či živé vysílání hokejového mistrovství. Zároveň také ráda navštěvuje místní podniky, jako jsou obchody a především kavárny, které označila jako „kvalitní kavárny“, díky kterým se zlepšila místní kavárenská atmosféra.

Respondentka hodnotí renovaci celkově pozitivně. Zejména se jí líbí simulace řeky Jizery, která představuje symbol Mladé Boleslavi a osvětlená vodní fontána, jíž lze pozorovat z několika laviček. Velice kladně hodnotí také všelijaké volnočasové atrakce pro děti, které mají podle respondentky hlavní cíl přilákat matky s dětmi. Na druhou stranu nechápe smysl moderního umění v podobě železných konstrukcí představující vrby. Respondentka ho označuje za nevkusný, nehezky a narušující historickou atmosféru Staroměstského náměstí.

Respondentka také uznává, že náměstí je v dnešní době více využíváno. Podle ní za to může lepší přístup města, které se zde snaží pořádat různé akce, jež lákají místní obyvatele a také atraktivnější vzhled celého náměstí. Dříve Respondentka 18 nijak zvlášť nenavštěvovala Staroměstské náměstí a v dnešní době ji i láká se tam jít projít. Na druhou stranu uznává, že užívání náměstí lidmi, je omezeno polohou a tím, že samotné centrum dění se nachází kolem nákupního centra Bondy, které je poměrně vzdálené od Staroměstského náměstí.

Závěrem i přesto, že podle respondentky je silný přebytek parkovacích míst na náměstí, hodnotí pozitivně novodobé řešení parkování, které se částečně

přesunulo do podzemí i navzdory tomu, že sama považuje podzemní parkování za příliš úzké.

5.2. Výsledky analýzy rozhovorů

Tato část kapitoly se zaměřuje na zodpovězení základních výzkumných otázek, které zní: Jak obyvatelé Mladé Boleslavi vnímají prostor Staroměstského náměstí? Jakým způsobem obyvatelé Mladé Boleslavi využívají Staroměstské náměstí? A nakonec: Jak je využívání prostoru ovlivněno jeho kvalitou? Zároveň tato část kapitoly se pokusí charakterizovat problematiku prostoru Staroměstského náměstí a vymezit jeho pozitiva a negativa.

5.2.1. Jak obyvatelé Mladé Boleslavi vnímají a hodnotí prostor Staroměstského náměstí?

„Náměstí bez zeleně“

Zmínka o nedostatku zeleně na Staroměstském náměstí padla téměř v každém rozhovoru. Respondenti vnímají náměstí jako příliš betonové a uvítali by více zelených ploch, květin či stromů. Mnohdy uváděli, že přebytek „nezelené plochy“ budí neosobním a neodpočinkovým dojmem. Zároveň se jedná o jeden z důvodů, proč někteří respondenti preferují trávení volného času v blízkém přírodním parku Štěpánka raději než na Staroměstském náměstí.

„Co mi tam schází, jsou určitě ty vzrostlé stromy, které tam byly.“

„A tam byl přímo u radnice prostě vzrostlej krásnej strom a vím, že pod ním jsme vždycky sedávali, když se tam něco dělo. Že to byl takový ten stín, kterej tam šlo na tom náměstí najít že jo .. protože teďka tam vlastně není možný se schovat do stínu, když jsou tam právě tyhle akce a je opravdu hezký. Tak to mi tam asi chybí. Taková ta klasická původní zeleň.“

(Respondent 16)

„Asi jako mohlo by tam být více zeleně.. třeba jako tady,, u toho morovýho sloupu by mohl být nějakej záhoneček nebo něco takovýho roztomiloučkýho.. jako nějaký kytičky.. ale je tam prostě.. je tam prostě beton“

(Respondent 9)

Na druhou stranu, i přes vnímání nedostatku zeleně v prostoru celého Staroměstského náměstí, respondenti velice pozitivně hodnotí přírodní provedení parku nad podzemním parkovištěm.

„Takže jako si myslím, že třeba s tady tou částí jsem fakt jako spokojenej jako kdyby, jak člověk tam může v podstatě jako, je to takovej fakt mini parčík, ale je to hezký.“

(Respondent 14)

„Moderní umění či ošklivé kýče?“

Asi nejvíce odlišné názory jednotlivých respondentů se týkaly moderního vybavení Staroměstského náměstí. Určitá část respondentů hodnotí moderní prvky pozitivně. Podle těchto respondentů moderní provedení například vodních atrakcí či parku nad podzemním parkovištěm ničím nenarušuje místní atmosféru Staroměstského náměstí. Tito respondenti převážně hodnotí účel těchto prvků.

„Mně se ty vrby líběj.. Mně to v ničem nevadí.. plus ještě, jak se přes to dá volat, tak je to takový.. je to zajímavý.. mně se to líbí..“

(Respondent 4)

„Ta Jizera je taky jako část Boleslavi a je to jedna z charakteristických věcí, co patří k Boleslavi. Takže s tím souhlasím a je i dobrý, jak tam jsou popsány jednotlivý ty části. Tak to mi přijde taky fajn.“

(Respondent 18)

Několik respondentů si však představuje obecně staroměstské náměstí jako historické místo zdobené například kašnou. Jako příklad uváděli Staroměstské náměstí v Jičíně či v Praze. Velice často reagovali až s příliš velkým odporem k moderním doplňkům, jako je vodní fontána v podobě řeky Jizery, tryskající fontána či dokonce moderní provedení parku nad podzemním parkovištěm. Část

respondentů vnímá prostor jako místo, kde se bije moderní umění s historickým nádechem náměstí, což budí chaotickým dojmem. Nejvíce respondentů ale cítí odpor k místním železným konstrukcím, které mají představovat vrby. Tyto sochy postupem času zrezly a jsou označovány respondenty za zbytečné, nevhodné, kýčovité a dokonce šílené.

„Hm.. nelíbí se mi to..“

„Je to spíš do té moderny..no.. a Staroměstské náměstí by mělo být jako.. v tom.. starším stylu“

(Respondent 10)

„To je kýč jeden velkej...“

„tohle to .. tam nepatří nic takovýho.. to není ani fontána“

(Respondent 1)

„ale nelíbí se mi tam ty vrby moc, mně to přijde moc kýčovitý takový.. že prostě, že to tam jako nemá co dělat“

(Respondent 7)

„Pryč s dopravou nebo ne?“

Řešení dopravy na Staroměstském náměstí v Mladé Boleslavi je velice komplikované a zdaleka není jednoznačné. V otázce řešení situace dopravy se respondenti členili do tří skupin.

První skupina respondentů dopravu příliš neřeší, domnívá se, že Staroměstské náměstí díky retardérům a zvětšení plochy pro pěší nijak nenarušuje a nepředstavuje žádné riziko.

„Tak jsou tam ty zpomalovací retardéry což, je dobře“

„myslím, že to vymysleli dobře no .. dá se tam...sice se tam jezdí, ale jezdí se tam pomalu“

(Respondent 8)

V druhé skupině respondenti vnímají dostupnost Staroměstského náměstí auty jako nutnost. Podle této skupiny respondentů náměstí funguje pouze díky tomu, že obyvatelé mají možnost se sem dopravit autem a nemusí překonávat větší vzdálenost pěšky. Pokud by náměstí bylo pouze pro pěší, podepsalo by se to podle respondentů významně na místních obchodech. Dalším důvodem je fakt, že se jedná o jednu z mála spojovacích cest z částí města pod hradem, která vede také k hlavnímu vlakovému nádraží.

„Myslím, že by to úplně zničilo jako ty malý krámky, kdyby tam byla jen pěší zóna.“

(Respondent 12)

Naopak třetí skupina zastává názor, že doprava je jasně rušivý element, který díky frekventovanosti silničního provozu představuje i určité riziko pro místní hrající si děti.

„je to i dejme tomu nebezpečný, já kdybych tam, plácnu, budu mít dítě a chtěl bych ho se tam jako.. být tady.. se dívám na ten park jako.. tak se musím .. musím .. být furt na pozoru, protože, okolo tam jezdí furt strašně hodně aut“

(Respondent 1)

Mnoho respondentů si také stěžovalo na nedostatek parkovacích míst, kde by mohli například při návštěvě místních obchodů nechat auto. I přesto, že respondenti si jsou vědomi rozsáhlého podzemního parkoviště, raději pro parkování vybírají jiná místa, jelikož považují parkoviště za nebezpečně úzké. Tuto informaci potvrdil každý respondent, který již služby parkovacího domu využil.

„trošku mi vadí ten parkovací dům.. ty místa jsou hodně úzká. A strašně.. strašně.. špatně se tam parkuje a myslím si, že by nebyl zas takovej problém udělat to o trošku větší.“

(Respondent 9)

„na mě je to prostě úzké a určitě se tomu vyhýbám (smích)“

(Respondent 12)

5.2.2. Jak obyvatelé Mladé Boleslavi využívají Staroměstské náměstí?

„Místo, které ožilo, ale zároveň uvadá“

Staroměstské náměstí je často respondenty vnímané jako odtržené či schované od centra Mladé Boleslavi. Historické náměstí až na pár respondentů není považováno za centrum města. Jako centrum dění v Mladé Boleslavi považují okolí obchodního centra Bondy, jež se také nachází v blízkosti autobusového nádraží a vlakové zastávky. Staroměstské náměstí se nachází na okraji města Mladá Boleslav a také díky poloze shledávají respondenti největší problém v jeho využívání. Překážkou pro ně je mnohdy velká vzdálenost, kterou by museli pokořit, aby se dostali na Staroměstské náměstí.

„Jelikož je Boleslav hodně průmyslové Město a velká část obyvatel, kteří tu žijí, pracují ve Škodovce, tak podle mě centrem Boleslavi, ať chceme nebo ne, tak je Bondy centrum a okolí Bondy centra, protože tam je autobusové nádraží a je tam i vlakový spoj. Takže bych řekla, že to je ten prostor, který by mohli lidi vnímat jako centrum dění.“

„Staroměstské náměstí je hodně na okraji a hodně málo lidí se tam dostane, nebo když už jsou v tom centru, které je dejme tomu tři kilometry daleko, tak už nemají takovou chuť se jít na to Starý město podívat“

(Respondent 18)

Mezi mými respondenty byli i tací, kteří prostory Staroměstského náměstí příliš nevyužívají. Tito respondenti většinou nevidí důvod, proč by tento veřejný prostor měli využívat, jelikož je tam nic neláká, a především by museli jet přes celou Mladou Boleslav. Náměstí využívají pouze, když se pořádá akce jako například středověký jarmark. Ve dvou případech také respondenti neradi chodí na Staroměstské náměstí, jelikož díky změnám při renovaci vnímají tento prostor velice negativně a mají k němu špatný vztah.

„Nechodím tam.. nelíbí se mi to tam celkově.. nevím no..“

(Respondent 10)

Velice pozitivní ohlasy u téměř všech respondentů mají místní pořádané akce jako například farmářské trhy, bleší trhy či středověké jarmarky. Většina respondentů také hodnotí velice kladně dnešní přístup vedení města, které se podle všeho snaží pomocí různých akcí oživit Staroměstské náměstí. Respondenti vyjmenovávali společenské akce jako například středověké jarmarky, trhy, start Bohemia Rally, koncerty, každoroční ohňostroje či rozsvícení vánočního stromečku. Dále několik respondentů mají spojeno návštěvu Staroměstského náměstí s místními restauracemi, o kterých tvrdí, že jsou na velice dobré úrovni.

„Myslím si, že je to kvůli tomu, že se snaží přilákat lidi na to Staroměstské náměstí, protože Staroměstské náměstí bylo dlouhou dobu furt svým způsobem taková černá díra, že tam nikdo moc nechodil maximálně projížděl. A je fajn, že se snaží najít způsob, jak tam ty lidi nalákat. To jako si myslím, že je fajn. A třeba i teďka jak tam třeba se konají různé festivaly třeba různé restaurant days nebo ty koncerty, to mi přijde dobrý nápad.“

(Respondent 18)

„Staroměstské náměstí jako koupaliště“

V několika případech u respondentů jsem narazil na stížnosti na místní obyvatele, kteří využívají vodní atrakce (podsvícený vodotrysk i simulace toku řeky Jizery) spíše jako koupaliště, a někdy dokonce i jako prádelna. Respondenti si velice stěžují na polonahé osoby, převážně děti, které se pohybují v historické části města, a ruší tak celou zdejší atmosféru Staroměstského náměstí. Zpravidla zastávají názor, že by místo mělo být někým hlídané, aby se podobné věci neděly. Jednoho respondenta tato opakovaná událost dokonce odrazuje od navštěvování Staroměstského náměstí.

*„No tak já si myslím, že asi to bylo vystavěný z jiného důvodu, než aby se tam koupali...
ehm.. děti našich spoluobčanů“*

(Respondent 16)

„já prostě nechci chodit někde na náměstí, kde prostě se tam koupou v kašně polonahý lidi..“

(Respondent 1)

Situace si je město vědomo, ale i přes místní kamerový systém uznává, že situace není snadná řešit. Strážníci policie zde pravidelně provádějí občůzky, už jednou řešili problém s paní, která si v modelu řeky Jizera chtěla vyprat mýdlem prádlo. Zatímco, vodní atrakce měly sloužit čistě jako lákadlo pro veřejnost, slouží přesně opačným způsobem, a lidi, kteří nechtějí přihlížet na situaci zdejšího „koupaliště“, spíše odpuzuje. (Charousková 2016)

5.2.3. Jak kvalita prostoru ovlivňuje jeho využívání?

„Staroměstské náměstí láká rodiny s dětmi“

V rozhovorech jsem se také zaměřoval na volnočasové prvky, které jsou rozmístěny po Staroměstském náměstí a které jsou využívány zejména dětmi.

Poměrně velká část respondentů, když jsem se zmínil o těchto atrakcích, o nich slyšela prvně a nebyla si vědoma, které atrakce přesně mám na mysli. I tak tito respondenti stejně jako většina zbylých respondentů, jež o atrakcích věděla, hodnotí zapojení malých dětí velice kladně. Pouze jeden respondent považuje za dětské atrakce za nevhodné, jelikož se nehodí do historického centra. Raději by je viděla někde jinde než na Staroměstském náměstí.

„Já myslím, že jeden z důvodů, proč to tak na lidi působí, může být to, že to líp vypadá a že třeba je tam opravená ta fontána, nebo že tam je takový ten potůček nebo simulace Jizery a třeba, že rodiny s dětma tam můžou jít, kde si děti můžou hrát, nebo tam nad tím pozemním parkovištěm, jak je tam ten park, tak tam jsou.. je tam taky různé využití pro děti, tak to by mohl být jeden důvod, proč je to víc využíváný, nebo navštěvovaný“

(Respondent 18)

„Heleďte o tomhle upřímně moc nevím, protože já mám ty děti už tak odrostlý, že jako tohle je minulo, takže jestli tam něco takovýho je, tak jako cokoli pro děti je samozřejmě fajn“

(Respondent 16)

„Prostor utvořený pro lidi“

Většina respondentů uváděla, že vnímala před renovací Staroměstské náměstí spíše jako jedno velké parkoviště, a díky tomu prostor nebudil zajímavým dojmem. Nyní až na pár výjimek respondenti vnímají prostor jako více atraktivní, který může lákat jak zdejší obyvatele, tak nové turisty. Staroměstské náměstí je nyní často chápán jako skvělé místo na procházky, kde si člověk může sednout na lavičky a například si odpočinout. Zejména v tomto ohledu hodnotí velice pozitivně malý parčík s volnočasovými prvky, který slouží jako místo na relaxování.

„No, tak jo. Prostě v tý Boleslavi je to taková hezká část města, jak na procházky jako dělaná, maj tam dobrou zmrzlinu (úsměv), dá dá se tam posedět i, já myslím, že je to super, je to pěkný. Hodí se to jako k městu, taková jedna z částí Boleslavi, kterou bys ukázal někomu, když se sem přijede podívat.“

(Respondent 13)

„...protože to bylo takový to Staroměstský náměstí mě přišlo strašně unavený. Bylo takový opravdu nehezký...“

„Že to opravdu pomohlo, že ty lidi tam rádi přijdou a už ten vodotrysk sám o sobě v tom vedru..., když jsou ty tepla, jako nehledě na naše spoluobčany jiný, ale jako že i my si tam rádi sednem,“

„Takže si myslíte, že to pomohlo ee k návštěvnosti toho Staroměstského náměstí“

(Respondent 6)

„Je tam udělaný t náměstí, je tam fontána, víc prostoru k sezení. Má to takový daleko... právě lepší místo jako na ty procházky nebo jenom jako na ten relax. Není to vyložené ehm.. na to...a vyřešili dobře to parkování to podzemní, je tam vlastně i prostor na hraní si s dětma...“

(Respondent 11)

Kromě celoročních vodních atrakcí na Staroměstském náměstí se jedním z dalších lákadel Staroměstského náměstí se stala vánoční výzdoba Staroměstského náměstí. Téměř každý respondent uvedl, že Staroměstské náměstí

je velice pěkné o Vánocích a někteří respondenti se chodí rádi na výzdobu podívat. Zároveň se respondenti domnívají, že prostory Staroměstského náměstí jsou zvoleny dobře pro hlavní vánoční strom. Pro jednoho respondenta dokonce vánoční výzdoba představuje jediné lákadlo, a díky tomu Staroměstské náměstí navštěvuje záměrně pouze v zimě.

A: „Máš spojený ten prostor se zimou?“

B: „No... když je tam ten stromček a je to tam takový ozdobený, tak jako je to docela hezký.“

A: „Ehm... chodíš se tam podívat? Na ten stromček a tak?“

B: „Záměrně jenom v zimě.“

A: „Záměrně jenom v zimě... v létě tě tam nic netáhne?“

B: „Ne...“

(Respondent 16)

„Myslím si, že je to hodně atraktivní³ právě pro ty návštěvníky Mladé Boleslavi... nebo když je právě ta vánoční doba, tak je to hezky osvětlený. Je to jako hezký“

„No... ono jich je i víc těch stromků... tak tenhle je ten hlavní, to je pravda, ale letos to město bylo vyzdobené tak hodně... mně se líběj ty světýlka na těch lampách, takže proti vánoční výzdobě opravdu vůbec nic nemám. Ta mi přijde opravdu, že je až ohromující.“

(Respondent 12)

5.3. Analýza mentálních map

Jak již jsem vysvětloval, respondenti kreslili mentální mapy před zahájením samotného rozhovoru. Někteří respondenti museli dlouho přemýšlet, aby si zorganizovali v hlavě prostor a některým zase nedělalo problém okamžitě kreslit.

Pro pochopení, jak respondenti vnímají Staroměstské a zejména co pro ně představuje Staroměstské náměstí, je nutné se zaměřit na hranice každé mapy.

V dnešní době Staroměstské náměstí můžeme rozdělit do tří částí. Horní část zahrnuje prostor před vyhlídkovou věží včetně podchodu a malého parku nad

---

³ Odpověď na otázku: Chtěla byste ještě něco dodat k té řece?

podzemním parkovištěm. Na ni navazuje prostřední část, ve které se nachází nejširší pěší zóna s vodními atrakcemi, jako je podsvícená fontána či zpodobněná řeka Jizera. V této části se také nachází malé nadzemní parkoviště, které je takovým malým pozůstatkem po velkém parkovišti před renovací a nakonec morový sloup. Hranicí mezi prostřední a dolní částí tvoří protínající komunikace pro automobily vedená od malého parkoviště kolmo k hlavní silnici Staroměstského náměstí. Zde se také prostor začíná postupně zužovat a pokračuje až k boleslavskému hradu. Jako možnost sezení v této části je možné využít nevhodně postavené lavičky uprostřed prostoru (viz. Příloha 4: Fotografie 15).

Obrázek 3- Příklad rozdělení mentální mapy náměstí na tři části⁴

(Zdroj: Vlastní)

Z analýzy map vyšlo najevo, že s výjimkou jednoho respondenta všichni znázornili střední část Staroměstského náměstí. Nejedná se o nic nečekaného, jelikož tento prostor je pro návštěvníky nejvíce atraktivní. Nabízí možnost jednak posedět na lavičce s výhledem na vodní atrakce, ale také možnost zaparkovat na

⁴ Části: červená = dolní část, zelená = prostřední část, modrá = horní část

malém parkovišti, či navštívit místní obchody. Horní část Staroměstského náměstí zakreslilo 15 respondentů, tedy 3 respondenti ji nezakreslili. I přesto je vidět, že prostor nového parku nad podzemním parkovištěm je ve většině případů chápán jako nedílná součást Staroměstského náměstí. To dále potvrdí i následující analýza percepce jednotlivých segmentů náměstí. Na druhé straně dolní část Staroměstského náměstí směřující ke hradu, znázornilo na mapě pouze 6 lidí. Jak už bylo řečeno, jedná se o část, která není nijak atraktivní pro návštěvníky k zastavení či sezení na lavičce. Chodníky zde jsou užší a většinu prostoru zde zabírá silnice. To, že prostor nenabízí žádnou aktivitu k zastavení a není ničím zajímavý, může být hlavní důvod, proč pro respondenty není tato část důležitá a nezakreslili ji. Při kreslení mapy jeden respondent komentoval tuto část slovy: „*No a tady stejně nic není, takže takhle to asi stačí*“.

Tabulka 10-Pořadí četností znázornění jednotlivých částí náměstí v mapě

Pořadí	Část náměstí	Četnost
1.	Prostřední část (vodní atrakce)	17
2.	Horní část (podzemní parkoviště)	15
3.	Dolní část (silnice k hradu)	6

(Zdroj: Vlastní)

Hlavní částí analýzy mentálních map však spočívá v samotných segmentech, které respondenti zakreslili. Všechny 18 respondentů rozlišilo celkem 35 různých segmentů. Pokud by každý respondent zakreslil všech 35 segmentů, získal bych 630 četností. V našem případě jsme získali necelou třetinu 202 četností. V některých případech je použito i více četností stejného segmentu u jednoho dotazovaného. Jedná se o případy, kdy respondent zakreslil například skupinu laviček na jedné straně náměstí i na druhé.

58 % všech četností je obsaženo v prvních 9 segmentech. Zbýlých 42 % náleží zbylým 26 segmentům, přičemž 12 segmentů má četnost 1. Jedná se především o specifikované kavárny, restaurace a jiné služby. Na druhou stranu v mapách dominovaly silnice a všeobecně obchody. Každý dotazovaný znázornil

silnici a většinou k ní přilehlé menší uličky. Ty tak tvořili takovou kostru jejich nákresu, od které se dále přesouvali k podrobnějším detailům. Obchody se objevily v nákresech přesně 17x, přičemž, respondenti většinou zakreslovali jako skupinu obchodů. Pokud těchto skupin se nacházelo více na jedné mapě, může opět stejně jako u laviček náležet více četností na jedné mapě.

Zajímavým překvapením se stala třetí a čtvrtá příčka. Třetím nejvíce vnímaným segmentem je vodní atrakce znázorňující řeku Jizeru. Z počátku jsem se domníval, že mezi segmenty s nejvyšším počtem četností bude pochopitelně, morový sloup, který představuje nejstarší objekt uprostřed Staroměstského náměstí. Nicméně morový sloup zakreslilo o 4 respondenty méně, což je i méně než zakreslení podzemního parkovacího domu. Je evidentní, že vnímání tohoto prostoru se změnilo, jelikož kdysi jasně dominující morový sloup, je nyní zastíněný novou moderní kuriozitou. Toto dokazuje, že městu Mladá Boleslav se povedlo vybudovat na Staroměstském náměstí něco, co se stalo novým symbolem, který je vnímán ve většině případů pozitivně.

Musíme však brát také v potaz fakt, že výsledek může být ovlivněný nereprezentativním rozsahem vzorku. Jedná se o pouhou spekulaci, jak by výsledek vypadal, pokud by se mapa dala zakreslit 100 lidem.

Tabulka 11- Pořadí četností percepce segmentů Staroměstského náměstí

Pořadí	Segment	Četnost
1.	Sílnice	18
2.	Obchody	17
3.	Jizera	15
4.	Parkovací dům	14
5.	Domy	13
6.	Morový sloup	11
7.	Stromky	10
8.	Podsvícený vodotrysk	10
9.	Hotel Věnc	10
10.	Vrby	9
11.	Nadzemní parkoviště	8
12.	Radnice	8
13.	Magistrát	7
14.	Podchod	7

(Zdroj: Vlastní)

Jedním z dalších často zakreslených segmentů je již zmiňovaný parkovací dům. Jedná se o poměrně velký objekt, který není možno nezahlídnout, když přicházíte na Staroměstské náměstí směrem od města. Zároveň je pro něj charakteristické, že nad ním vyrostl malý parčík, který tvoří většinu zeleně na Staroměstském náměstí. I to nejspíše patří k hlavnímu důvodu, proč se v pořadí četností nachází na čtvrtém místě. Dalším důvodem může být fakt, že drtivá většina respondentů vyzdvihuje jeho pozitivní vliv na místní dopravu. Opačným případem mohou být právě železné sochy představující vrby, které se dostali do podvědomí lidí právě díky většinou negativnímu postoji obyvatel k nim. Samotné vrby zakreslilo 9 dotazovaných.

Jedním ze symbolů také zůstal hotel Věnc, který respondenti zakreslili celkem 10x. Jedná se o hotel s dlouhou historií sahající až do 20. let 20. století

(Hotel Větec 2016) a obyvatelé Mladé Boleslavi ho vnímají jako nedílnou součást náměstí.

Práce s mentální mapou nám ukázala, jak segmenty můžou lidé na prostoru vnímat, které jsou pro ně důležité a které naopak jsou pro ně zase nepodstatné. Na druhou stranu musíme brát ohled na to, že někdo Staroměstské náměstí využívá častěji a někdo téměř vůbec, což se samozřejmě může projevit na kresbě samotné mapy.

5.4. Shrnutí

Z analýzy dat se podařilo zjistit, že i přes některé nedostatky hodnocené uživateli prostoru vnímání Staroměstského náměstí jako celek se výrazně zlepšilo. Náměstí již není chápáno jako místo, kde se dá pouze zaparkovat při nákupu v místních obchodech, ale že se jedná o místo, které může lákat uživatele se zdržet, posadit se na lavičku a například pozorovat okolí. Důležitý fakt je, že prostor začal na místní obyvatele nějakým způsobem působit a dostal se do povědomí. Lidé se začali o prostor zajímat. Na druhou stranu změna konceptu Staroměstského náměstí je vnímána v některých případech negativně, jelikož respondentům se nezdá zasazení moderního umění do historického centra. Jako nová problematika prostoru se ukázala ve využívání místních vodních atrakcí, ve kterých se často děti v letních měsících koupou.

To úzce souvisí s druhou výzkumnou otázkou, kde prostor je též vnímán jako místo, kam rodiče můžou jít na procházku s dětmi, které zde můžou hned několika způsoby zabavit. Respondenti také zmiňují nové kavárny, které ožívují prostor nebo restaurace, které rádi navštěvují. Obyvatelé města nyní už nevyužívají Staroměstské náměstí pouze pasivně, ale náměstí začíná být využíváno i aktivně. Nyní někteří respondenti v prostoru vyhledávají osvěžení v místních vodních atrakcích či pouhý odpočinek a možnost relaxovat.

Na to navazuje třetí výzkumná otázka o kvalitě prostoru, která je ze všeho nejdůležitější. Staroměstské náměstí prošlo velkou změnou. Většina respondentů považuje tuto změnu za pozitivní, a díky tomu hodnotí prostor jako více atraktivní, lákající nové uživatele. Staroměstské náměstí se také stalo místem, kde se pořádá více akcí a respondenti těchto příležitostí, podívat se na Staroměstské náměstí, rádi využívají. Naopak respondenti, kteří změnu kvality náměstí považují k horšímu, využívají tento prostor méně, jelikož cítí k místu určitý odpor.

6. Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřovala na vnímání prostoru Staroměstského náměstí obyvateli Mladé Boleslavi a dále na jeho samotné využívání. Na začátku výzkumu jsem si stanovil tři výzkumné otázky, které se podařilo úspěšně zodpovědět, tudíž považuji výzkum za úspěšný.

Průběh celého výzkumu byl velice zajímavý. Provádět 18 rozhovorů, přičemž každý rozhovor obsahoval jinou myšlenku bylo opravdu pozoruhodné. Postupem času jsem také přicházel na nová témata, na které bych se mohl dále dotazovat, tudíž samotná bakalářská práce byla zejména přínos pro samotného tazatele, který získal cenné zkušenosti ze zpracovávání kvalitativního výzkumu, vyzkoušení si různých metod a samozřejmě studia potřebného teoretického základu k práci, bez kterého by nebylo možné v práci pokračovat. Velice zajímavá byla část s mentální mapou, jelikož tuto metodu jsem aplikoval poprvé, a tudíž to byl pro mě krok do neznáma.

Staroměstské náměstí jakožto veřejný prostor je neobyčejně komplikované a k vyřešení všech problémů bude zapotřebí propracovanější plán, aby se předešlo vzniku nových problémů. Jako základ považuji větší participaci obyvatel Mladé Boleslavi v zásadním rozhodování, jako je například podoba přestavby historického centra. Tím by se například předešlo velké nechuti respondentů k modernímu umění, především k železným konstrukcím imitující vrby. Pro budoucí rozvoj Staroměstského náměstí je nutné se zaměřit na jeho nedostatky, které se zjistí pouze za komunikace s jeho uživateli.

V dnešní době Staroměstské náměstí je vnímáno rozporuplně. Bohužel na základě mého vzorku, který svým rozsahem není dostatečně reprezentativní, nejsem schopen přetáhnout výsledky mého šetření na většinu obyvatel Mladé Boleslavi. S jistotou ale můžu říci, že renovace změnila zásadně pohled všech

respondentů. Bohužel někomu se pohled pohoršil, ale většina respondentů vnímá prostor přes všechny malé drobnosti lépe než před samotnou renovací.

J. Gehl (1996) sepsal ve svém díle důvody, proč kvalita veřejného prostoru je důležitá pro jeho využívání. (Gehl, 1996) V mém výzkumu tato teze se stala klíčovou a ukázalo se, že kvalita Staroměstského náměstí v Mladé Boleslavi je skutečně velice důležitá pro uživatele tohoto prostoru. Pokud prostor bude nezajímavý a nic nenabízející, veřejný život se v něm jednoduše rozplyne. Člověku se musí dát jasné důvody, proč by měl na náměstí přijít a co mu může prostor nabídnout. V tomto ohledu konkrétně na Staroměstském náměstí udělalo vedení města Mladá Boleslav pokrok. Lidé se zde nezdržují pouze při pořádání veřejných akcí, ale navštěvují ho také za účelem procházky či odpočinku. Prostor se z jednoho velkého parkoviště přeměnil na atraktivní veřejný prostor, který ovšem není dokonalý, ale i přesto láká návštěvníky jak v létě, kdy se zde může osvěžit a odpočinout si, tak v zimě, kdy náměstí zase nabízí pozoruhodnou vánoční podívanou. Na druhou stranu Staroměstské náměstí se stále potýká s hlavním problémem, jež spočívá v jeho poloze, a proto je pochopitelné, že více lidí se shlukuje například v okolí Bondy centra, které se nachází v centru města.

Na druhou stranu si nemůžeme myslet, že cokoli, co nabídneme uživateli prostoru, najde u něj zalíbení. Je nutné se věnovat tomu, co lidé opravdu chtějí, co ocení, a co naopak nemůžou vystát. Příkladem, můžou být hezké lavičky, které ovšem díky jejich pozici nebude nikdo využívat či v našem případě skupina železných vrb, které místo zkrášlování prostoru naopak spíše evokují v lidech odpor a negativní pocity k náměstí.

7. Seznam tabulek

Tabulka 1 -Základní vztah člověka k prostoru	12
Tabulka 2 -Jak nahlížet na krajinu.....	16
Tabulka 3 -Prvky geografického prostoru, určující jeho kvalitu podle G. Franze	17
Tabulka 4 -Podíl skupin percepcovaných segmentů	28
Tabulka 5 -Oblasti, pro které veřejné prostory mají sloužit.....	30
Tabulka 6 -10 uživatelů prostoru před hl. nádraží v Brně	31
Tabulka 7 -Přehled respondentů	34
Tabulka 8 -Franzovy protiklady vnímatelných prvků	37
Tabulka 9 -Sémantický diferenciál.....	37
Tabulka 10 -Pořadí četností znázornění jednotlivých částí náměstí v mapě.....	64
Tabulka 11 -Pořadí četností percepce segmentů Staroměstského náměstí	66

8. Seznam obrázků

Obrázek 1 -Prostor pro společenské aktivity v Kodani	23
Obrázek 2 -Příklad mentální mapy	27
Obrázek 3 -Příklad rozdělení mentální mapy náměstí na tři části.....	63

9. Bibliografie

1. Aaronson, Isaac. 1914. „Perception.“ *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods* (Journal of Philosophy, Inc.): 37-46.
2. Buriánek, Jiří. 1988. „Sémantický diferenciál jako technika sociologického výzkumu.“ *Sociologický časopis* 24 (6): 645-656.
3. Douglas, Mary. 2003. *Essays on the Sociology of Perception*. Abingdon: Routledge.
4. Downs, Roger M, a David Stea. 1973. *Image and Environment: Cognitive Mapping and Spatial Behavior*. Chicago: AldineTransaction.
5. Elspeth, Graham. 1976. „What Is a Mental Map?“ *Area* 8 (4) 259-262.
6. Gabal, Ivan. 1988. „Percepce umění jako element společenské reprodukce života: Některé uměnovědné sociologické aspekty problematiky.“ *Sociologický Časopis* 24 (2) 161-181.
7. Gehl, Jan. 1998. „The form and use of public space.“ Pp. 193-198 in *European Transport Conference*. Henley-in-Arden: Loughborough Universit,.
8. Gehl, Jan. 1996. *Život mezi budovami: Užívání veřejných prostranství*. Washington: Island Press.
9. Hotel Věneč . *Hotel Věneč*** Mladá Boleslav* . 15. 5 2016. <http://www.venec.cz/>.
10. Hynek, A, a J Hynková. 1980. „Percepce prostředí a mentální mapy ve výchově k péči o životní prostředí.“ *Scripta Fac. Sci. Nat. Univ. Purk. Brun* 10 (5) 233-248.
11. Charousková, Šárka. *Denik*. 22. 6 2016. <http://www.denik.cz/stredocesky-kraj/staromestske-namesti-v-mlade-boleslavi-neni-koupaliste-bouri-se-lide-20160622.html>.
12. Jiang, Yifan, Oscar de Bruijn, a Antonella De Angeli. 2009. „The Perception of Cultural Differences in Online Self-presentation.“ Pp.672-685 in *Human-Computer Interaction – INTERACT 2009*.
13. Martin, Christopher. *Urbanmovement*. 29. 4 2013. <http://www.urbanmovement.co.uk/thoughts/copenhagen-my-two-kroner-christopher-martin> (6. 4 2017).
14. Matějů, Martin. 2003. „Město a veřejný prostor.“ *Český lid* 90 (3) 225-228.
15. Patočka, Jiří, a Eva Heřmanová. 2006. *Regionální sociologie, sociologie prostoru a prostředí*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
16. Pospěch, Pavel. 2013. „Městský veřejný prostor: interpretativní přístup.“ *Sociologický časopis* 49 (1) 75-10.

17. Roubalíková, Hana. 2009. *Geografie času: přístupy, metody, techniky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
18. Siwek, Tadeusz. 2011. *Percepce geografického prostoru*. Praha: Česká geografická společnost.
19. Snyder, Mark, Elizabeth Decker Tanke, a Elles Berscheid. 1977. „Social perception and interpersonal behavior: On the self-fulfilling nature of social stereotypes.“ *Journal of Personality and Social Psychology* 35 (9) 656-666.
20. Tuan, Yi-Fu. 2001. *Space and Place: The Perspective of Experience* .. Minneapolis: Univ Of Minnesota Press.
21. Uherek, Zdeněk, a Veronika Beranská. 2014. *Etnologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i. 1. 12.*
http://eu.avcr.cz/Projekty/Analyza_uzivatelu_a_uzivani_mestskeho_verejneho_prostoru_v_Praze.html (přístup získán 19. 3 2017).
22. Uherek, Zdeněk, a Veronika Beranská. 2014. *Analýza uživatelů a užívání městského veřejného prostoru hl. m. Prahy*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, v.v.i..
23. Urban, Lukáš. 2011. *Sociologie trochu jinak - 2., rozšířené vydání*. České Budějovice: Grada Publishing a.s.,.
24. Vacková, Barbora, Lucie Galčanová, a Robert Osman. 2011. „Prostor "před nádražím" v Brně - perspektiva chodce.“ *Urbanismus a územní rozvoj* 14 (5) 17-25.
25. Wood, L. J. 1969. *Perception Studies in Geography*. London: The Royal Geographical Society (with the Institute of British Geographers).

10. Přílohy

Příloha 1: Scénář rozhovoru

A) Rozhovor – část 1

a. Mentální mapa

- Pokuste se graficky znázornit Staroměstské náměstí na papír
-

B) Rozhovor – část 2

a. Percepce prostoru

- Jak vnímáte Staroměstské náměstí?
    - Jaký máte vztah k náměstí?
    - Vzbuzuje například ve vás nějaké emoce?
    - Případně proč?
  - Co byste označil/a jako pozitivum náměstí?
    - Co se Vám naopak nelíbí? A proč?
  - Myslíte si, že náměstí je charakteristické pro Mladou Boleslav? Něco, co například doporučíte turistovi?
  - Vnímáte Staroměstské náměstí jako veřejný prostor, kde by se měli pořádat veřejné akce?
    - Pokud ne, tak proč?
    - Myslíte si, že jsou na to lepší místa v Mladé Boleslavi?
  - Pokud byste měl vyjmenovat 3 charakteristické věci pro Staroměstské náměstí, jaké by to byly? A Proč?
-

b. Renovace

- Co říkáte na moderní renovaci náměstí?
  - Myslíte si, že to náměstí potřebovalo?
  - Změnil se Váš pohled na prostor díky ní?
  - Je něco, co Vám na Staroměstském náměstí schází? Či máte jinou výtku?

- Líbí se Vám moderní podsvícená fontána?
  - Jak se Vám líbí moderní umění v podobě železných konstrukcí?
    - Víte, jaký je jejich smysl a co představují?
  - Co říkáte na provedení malého parčíku nad novým podzemním parkovištěm?
    - Líbí se Vám kuriozity pro děti? (např. vodní či hudební atrakce na zemi)
  - Jaký máte názor na vodní atrakci se sochami dětí?
    - Víte, co představuje?
-

c. Využití Staroměstského náměstí

- Jak často chodíte na Staroměstské náměstí?
    - Pokud nechodíte, proč ne?
  - Navštěvujete někdy například místní kavárny, cukrárny či restaurace?
    - Jaká je Vaše nejoblíbenější?
    - Pokud nenavštěvujete, proč ne?
  - Na které společenské akce si vzpomenete?
    - Které z nich byste ohodnotil pozitivně a které negativně?
    - Chodíte se podívat na vánoční Stromeček?
    - Účastníte se některých společenských akcí (například rozsvícení stromečku, silvestr, trhy či jiné)?
  - Na náměstí se nachází vyhlídková věž, navštívil jste ji někdy?
  - Myslíte si, že náměstí je hojně využíváno obyvateli?
  - Co si myslíte o dostupnosti náměstí?
    - Myslíte, že jeho poloha může hrát roli ve využívání obyvateli?
-

d. Doprava

- Jste řidič?
  - Jezdíte, někdy přes Staroměstské náměstí?
- Jak byste ohodnotil řešení dopravy na náměstí? (např. méně parkovacích míst a jednosměrná jízda)

- Máte nějaké námitky na dopravu?
- Myslíte si, že třeba omezuje chodce?
- Využil jste někdy místní nové podzemní parkoviště?
- Myslíte si, co se týče dopravy a aut celkově, že je situace na náměstí po přestavbě lepší?

e. Sémantický diferenciál

- Určete na škále, jak na Vás působí Staroměstské náměstí

	Vyrovnaný											
Složitost	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Jednoduché
Různorodost	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Jednotvárnost
Nedostatek	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Přebytek
Chaos	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	Řád

f. Kategorická část

- Pohlaví?
- Věk?

Příloha 2: Ukázka textové podoby rozhovoru

Respondent 14⁵

(Muž - 21 let)

A: Tak zahajuju rozhovor číslo 14, chtěl bych upozornit, že rozhovor nahrávám, souhlasíš s tím?

B: *Souhlasím.*

A: Dobře, děkuju. Na začátku ještě já ti ukážu fotografie vlastně Staroměstského náměstí, je tam fotografie před renovací a po renovaci. Tady je před, tady vidíš park vlastně nad podzemním parkovištěm, tady vidíš železné sochy, které se tam nachází a tady je vlastně podoba nového náměstí, nové podoby. Začal bych teda..

⁵ A – tazatel, B – respondent

B: *Počkej, počkej, tady dva jsou nový vid'?* Tady to a tady to. A tady to je starý ne?

A: Tohle je také nové.

B: *Jojo, už to vidím. Takže tohle je starý jenom vlastně?*

A: Ehm (souhlas), vlastně jenom tahle fotografie je stará.

B: *No, tak to koukám docela. (smích)*

A: Dobře, takže na začátku, bych se tě chtěl zeptat, jak to Staroměstský náměstí teď vnímáš, jestli to v tobě vzbuzuje nějaké emoce?

B: *Jo, ve mě to dojmy asi nějak moc nevzbuzuje moc. Vhledem k tomu, že se tam pohybuju málo, ale jinak, když teď koukám na tu fotku, jak to vypadalo před tím, že to bylo vlastně jednom parkoviště (smích), tak si říkám, že to je docela dobrý. (smích) Jako by žádnou mi přijde jako nějakou atmosféru, že by to mělo speciální to náměstí, mi nepřijde, jako že by to na mě, jako by mě to nějak oslovilo na první pohled, když tam přijdu, ale jako nevyvolává to ve mě žádný pozitivní ani negativní emoce. Ale tady ta část s tím parčíkem, ta se mi líbí u toho parkoviště podzemního.*

A: No jo, co se ti na tom líbí? Hlavně na tom parčíku.

B: *Tak asi jakoby když se dívám na tu fotku, tak se mi zdá, že se mi to líbí hlavně kvůli tomu, že to je zelený že jo? A jinak je tam ta zvonkohra že jo?*

A: Je ta zvonkohra, vlastně takové akční prvky pro děti.

B: *Hmm, to si myslím, že je pěkný a jinak..*

A: Myslím, že tak je i taková malá trampolína gumová, na který můžou děti skákat.

B: *Jo? Tak to jsem si asi nevšiml. Ale jinak mi přijde, že to je hezky uspořádaný, jako sice tam ty zeleně není moc teda, ale ono, když se podívám na tohle, tak jako... já nevím, co tam bylo teda jako na tom místě předtím jo? Protože to není moc vidět na tý fotce, ale...*

A: Eee, tam vlastně jenom pokračovalo to, vlastně tohle celý tam pokračovalo dál.

B: *No, tak to je nic moc. Takže jako si myslím, že třeba s tady tou částí jsem fakt jako spokojenej jako kdyby, jak člověk tam může v podstatě jako, je to takovej fakt mini parčík, ale je to hezký.*

A: Ehm (souhlas). Když se všeobecně řekne Staroměstské náměstí, co se ti vybaví?

B: *Když se všeobecně řekne Staroměstský náměstí, tak si vybavím takový ty podchody že jo pod barákama obloukový a starý domy nalepený na sobě, jinak určitě asi nějaký ten morovej sloup že jo nebo něco takovýho, nějakou vlastně památku, kostel asi nebo nějakou věž případně hodně bejvá a jako centrum asi toho ....? právě nějaký ty cukrárny, kavárny různě takovýdle místa kvůli jako společenský.*

A: Myslíš si, že mladoboleslavské náměstí tvoří takové centrum Mladé Boleslavi?

B: *Mmm myslím si, že ne. Já si myslím, že to je jakoby asi tím, že to je na kraji města, tak že to je trošku mimo a že jako ty lidi se centralizují kolem těch obchodáků vprostřed města že jo?*

A: A myslíš si, že třeba kdyby to náměstí bylo polohově někdy v centru města, tak by bylo více frekventované?

B: *Myslím si, že určitě jo! Že to je daný tím, že to město jako by se hrnulo prostě jiným směrem, tak tohle zůstalo jako by na okraji no...Asi jo, asi bych řekl, že by to bylo plnější no.*

A: Kdybys měl vyzdvihnout teď nějaká pozitiva toho Staroměstského náměstí, jaké by to byly?

B: *Tak mě se jako by de facto, mě se asi líbí i ten i ta řeka, jak tam je udělaná, jako samozřejmě to jako láká že jo různý lidi do toho lézt a tak že jo?*

A: Popiš to.

B: *Eee, takže mi přijde, jakože to no, že cikáni jako by se vykoupu rádi v tom, ale jinak si myslím, že to, že to jako by je jako nápad hezkej asi, tam vlastně je to, tam oni tam jsou vyznačený nějak ty města, jak to teče, jak to protéká ta řeka. To mi přijde i jako docela dobrý, že třeba ty děti jako viděj něco ze zeměpisu třeba, že to je takový zároveň je to nějaký jako hezký, a i trošku naučný. A vlastně i ta i ta i ta plochá fontána se mi líbí asi ta, jak tam jsou ty vodotrysky že jo, tak to se mi asi taky líbí.*

A: Svým způsobem se jedná o moderní umění, myslíš si, že takovéhle moderní umění spadá do té historické části toho Staroměstského náměstí?

B: *No, jako myslím si, že se to tam nehodí tohle no. Jako když prostě vidím na fotce přímo jako ty sochy, tak mi přijde, jako že se to tam nehodí. A mě se ani jako nelíbí jako by, jako vim, že to je účel asi, že to je zrezlý, ale prostě nevím, přijde*

mi, že to je takový...Když to bylo, to není jen takhle natřený vid'? To je opravdu zrezlý?

A: Já myslím, že to je opravdu zrezlý, že mívalo to..

B: Že to bylo s tím záměrem, že to zrezne, že to bylo tmavý, pokud si pamatuju, když to bylo nový. A možná, že to vypadalo i líp, ale jako ještě se to tam hodilo ještě míň než teďkon. (smích)

A: Myslíš si, že Staroměstský náměstí je charakteristické pro Mladou Boleslav jako prostor, že bys třeba ten prostor nebo že bys to nabídl turistovi, aby se tam šel podívat?

B: Asi ne, myslím, že ne. Jako by Boleslav asi není úplně jako turistický místo, jako kdybych asi někoho, kdo nikdy nebyl v Boleslavi měl někam nasměrovat, tak asi jako bych mu to náměstí ukázal, ale jinak Boleslav je spíš průmyslový město no. Ale jako vím, že se mi to, že jako spíš třeba když se řekne náměstí nějaký jako starý, tak si vybavím prostě náměstí v Jičíně nebo prostě Prahu že jo, něco jinýho, než tohle.

A: Vnímáš staroměstské náměstí jako veřejný prostor, kde by se měly pořádat veřejné akce, kde by měl být nějaký veřejný život?

B: Jo, to si myslím, že jo. Co se týče nějakýho, nějakých jako významných dní v roce, kdy se konají nějaký akce ve městě, tak si myslím, že to je dobrý místo.

A: Já bych se přesunul teď k renovaci samotné, co teda, jak bys ji ohodnotil, myslíš si, že to bylo zapotřebí, když teď koukáš na ty fotografie?

B: Mmm myslím si, že to asi bylo zapotřebí, určitě. Jako mě se to, mě se, mě se, mě se jako to líbí jako jak. to udělali, asi se mě úplně nelíbej ty sochy, ale jinak jako to, že vůbec dostali na náměstí vůbec nějakou zeleň, tak to je docela jako zázrak že jo taky? Ale jinak to, jinak jako by když vidím jenom tady to parkoviště, tak to mi přijde hrozný no, že jako by v podstatě na tom starým, na tom náměstí, tak jak to bylo dřív se nedalo v podstatě jako nic rozumně udělat ani, nevypadalo to tam dobře bych řek.

A: Bylo tam vlastně málo prostoru pro lidi.

B: Bylo to pro ty auta ne?

A: Ono tam i přes to tam zůstalo vlastně malé parkoviště a teda menší a zbytek vlastně přesunuli do toho podzemního parkoviště, takže tím se asi snažili i ušetřit místo na úkor vlastně pěší zóny..

B: Jež v podstatě teďka nevím teda, ale do toho podzemního parkoviště se asi jen tak někdo nedostane nebo jo?

A: Je to veřejně přístupné.

B: Je to veřejný, ale asi placený hodně?

A: Já myslím, že to ani není nějak drahý. Aspoň vím, že hodně i respondentů to využilo vlastně, takže si myslím, že to nebude nějak drahé. Změnil se ti pohled na to Staroměstské náměstí díky té renovaci teď a po?

B: Já vlastně tím, že jsem tam nikdy netrávil moc času, tak jsem na to jakoby žádný moc jako, já jsem vlastně v tom náměstí vůbec nevěděl, já jsem možná vím víc teďkon, jako když se renovovalo než předtím. Jako určitě jsem tam procházel, ale jako nikdy jsem tam nějak čas netrávil. Takže jako asi ta renovace na mě zapůsobila pozitivně možná. (úsměv)

A: Takže můžeme říct, že třeba ta renovace ti přiměla zajímat se víc o ten prostor nebo?

B: Hmm, myslím si, že ne asi zajímat, ale když tam jakoby teď jdu na to náměstí, tak vlastně tím, že tam jsou teďka i ty lavičky a dá se tam prostě nějak jakoby pobejt no. Což mi přijde, že dřív asi nešlo.

A: Dobře. Ty vlastně podsvícená fontána, která se nachází také vlastně na Staroměstském náměstí, přesněji vodotrysk, ohodnotil bys to jak?

B: Já nevím, mě se ta fontána líbí, jako asi s tím nemám žádný problém. Jakoby ještě jsem to jako by tam moc nezkoumal, ale ...jako určitě by bylo asi hezčí na Staroměstským náměstí mít klasickou fontánu nějakou že jo? Prostě menší třeba kruhovou, já nevím, prostě jenomže, když tam prostě nebyla tak jako je blbost stavět tam něco starýho novýho. Takže se mi asi líbí, jak je to udělaný.

A: Fajn.... Co si myslíš třeba o místech k sezení, místo na samotnou relaxaci, myslíš si, že toho, že ten prostor nabízí taková dle možnosti? Myslíš si, že tam je dost laviček a tak?

B: Mmmm, mám pocit, že lavičky v té části jakoby kolem té řeky moc ani nejsou, moc těch laviček tam asi není, ale jinak si myslím...

A: Myslíš si vlastně, že lavičky jsou až u parkoviště, u toho vlastně malého parkoviště, které je na tom Staroměstském náměstí a tam právě pár laviček je.

B: Víím určitě, že jsou lavičky že jo v tom parčíku, tak tam se pobejt dá, tam to je fajn. Vlastně i naproti že jo přes tu silnici proti tomu parčíku, tam taky je hodně laviček, a jinak na tom samotným náměstí ani si teďka jako nevybavuju, tak to tam s tím je. Ale je pravda, že tím, že tam jsou ty kavárny a to, tak vidíš spíš ty lidi sedět jakoby u těch

baráků no.

A: Jojojo, je pravda, že možná tam ty lavičky tam ani nejsou, že vlastně tam je ten vodotrysk, takže...

B: *Všichni seděj na tom..(smích)*

A: Fajn. Jak často teda využíváš to Staroměstský náměstí?

B: *Tak já jakoby tam docházím na praxi, takže minimálně 2x za týden jakoby tam projdu tím náměstím. A jinak jakoby tam žádnéj čas vlastně de facto netrávím no. V létě jsem tam párkrát poseděl, když jsem na někoho čekal nebo když jsem se někam přesouval, tak jsem tam chvíli zůstal, když bylo hezky, ale jinak jsem s tam ani žádný akce snad neúčastnil v poslední době, možná třeba před 2 lety, ale to už si nevybavuju prostě. A jinak v poslední době jsem tam trávit ten čas opravdu jenom tím průchodem do práce jakoby do kanceláře.*

A: Ehm (souhlas). Navštěvuješ někdy místní kavárny, cukrárny či restaurace?

B: *Nenavštěvuju. Asi jakoby to není tím, že by to tam bylo špatný nebo ani nevím, jaký to tam je, protože prostě nechodím moc do kaváren.*

A: Rozumím. Vybavíš si nějaké kavárny, nějaké podniky?

B: *Ne, vím, že tam je ten hotel Větec a jinak nevím, jak se jmenujou ty kavárny.*

A: Velice známý hotel Větec. (smích) Na které společenské akce si vybavíš?

B: *Tak určitě vím, že tam něco děje na Silvestra že jo? Potom nějaký koncerty asi, trhy nějaký o Vánocích, nebo i při jinejch příležitostech asi nějaký trhy, a jinak možná v nějaký svátky asi se tam něco děje, nevím.*

A: Navštěvuješ některé tyhle ty veřejné akce?

B: *Mmm, myslím, že jsem tam vždy nějak prošel kolem a nezůstal jsem tam, ale vím o tom, že se tam něco děje.*

A: Ještě je to vlastně místo, kde se pořádá Středověký jarmark. To je taky asi jedna z největších akcí, která se tam pořádá, které je i trošku charakteristické pro ten prostor..... Vlastně Staroměstské náměstí je i místo pro městský vánoční strom. Myslíš si, že to místo dobře zvolené pro ten strom?

B: *Mmm myslím si, že asi jo. Myslím si, že je to vhodný místo no. Tak ono těch vánočních stromů že jo je víc po Boleslavi, ale jako to náměstí jako je asi nejdůležitější místo pro to si myslím.*

A: Jo a líbí se ti třeba samotná výzdoba toho Staroměstského náměstí, víš vůbec, jak vypadá?

B: *Ted' si to přesně nevybavuju, jak to vypadalo, pamatuju si spíš Komenského náměstí,*

jak vypadalo. A tam mě přišlo, že tam toho bylo hodně, že to bylo přeplácáný docela, ale jinak si nevybavuju, jak to vypadalo na Staromáku, asi, no nevím, jak to vypadalo.

A: Jo, dobře. Na náměstí se také nachází vyhlídková věž, navštívil jsi ji někdy?

B: *Navštívil jsem si, ale už si to nepamatuju, protože to je dlouho. (smích) Ale tak 12 let dozadu asi.*

A: Jojo, dobře fajn!

B: *Možná i 2y jsem ji navštívil, ale už to je fakt obě dvě návštěvy byly fakt dlouho.*

A: Fajn. Chtěl bych se zeptat, na do na řešení dopravy. Jsi řidič?

B: Sem.

A: Aaa jak bys teda ohodnotil tu dopravu na tom Staroměstským náměstí?

B: *Noo jakoby já asi úplně nejsem vhodnej kandidát na na hodnocení dopravy, protože jsem udělal řidičák letos, ale takže jsem tam projel třeba 4x v autoškole, ale jinak asi..*

A: Můžeš z pohledu třeba i chodce.

B: *Hmm, tím že jakoby se tam pohybuju opravdu potom po tý straně toho parkoviště jenom, tak vlastně ani nevím, jestli mi tam dělá problém něco s dopravou, ale jinak..*

A: Nemáš pocit třeba že nějak narušuje ta komunikace tu pěší zónu?

B: *Mmm asi ne. Jako není to úplně asi jako ideální, že tam vede takhle silnice jako aut tam jezdí docela hodně, jezdí tam i městská že jo, ale jako ta zóna toho klidu je dost asi odtržená od toho no a jako není to asi úplně ideální no.*

A: Využil jsi někdy podzemní parkoviště?

B: *Nevyužil.*

A: Nevyužil. A myslíš si, že tenhle krok, vlastně dát to parkoviště nebo vybudovat podzemní parkoviště na tom náměstí, byl dobrej tah?

B: *Mmm, jako nepřemejšlel jsem nad tím, ale jako zní to rozumně, schovat to dolů. Ted'ka nevím, jako by tam byl nějaký problém, že se tam něco našlo že jo, takže se to nějak zdrželo no.*

A: Byly tam vykopávky.

B: *No, ale jinak jako nevím jako co to stojí jako udělat jestli to je nějak výhodný vůbec, kolik aut se tam vejde a kolik jako lidí tam reálně zaparkuje to nevím. Neviděl jsem to tam, takže nevím.*

A: ehm (souhlas) fajn. Já bych se teď přesunul k části, kde budeš kroužkovat. Aaa mám vlastně stupnici od -5 do 5, s tím že u prvního příkladu -5 znamená, že ti ten prostor

přijde extrémně složitý a dolů to vlastně se snižuje, 0 znamená vyrovnaná a vlastně 5 znamená extrémně jednoduché.

B: *Ehm, dobře.*

A: Tak co by si teda zvolil u..

B: *Tak u té první položky bych asi zvolil, mě to přijde docela minimalistický, takže já bych dal spíše jednoduchost, jako není to úplně, že by tam nebylo nic, nebo že by všechno bylo ploché, ale spíš bych dal spíše jednoduchost, ke 3 třeba.*

A: Přijde ti ten prostor různorodý či jednotvárný, je tam hodně prvků či málo?

B: *Jako různorodé v tom, že jo, že tam je ten mini parčík a tu na část s tou fontánou, takže různorodý to svým způsobem je, ale jakoby jinak ta část vlastně, kde je ta fontána a ta řeka, tak je mi přijde docela jednotvárná. Já nevím, já bych to tady nechal na tý 0.*

A: Dobře. Přijde ti tam něčeho nedostatek či přebytek?

B: *Možná jak jsme se bavili o těch lavičkách, tak asi by bylo lepší, kdyby tam bylo víc jakoby v té klidové zóně jako víc prostoru pro nějaký sezení asi možná. Nevím jakoby teďka možná tomu křivdím, že si nepamatuju, jak to tam je, ale asi jakoby, nemyslím si určitě, že to je přepřácaný, to mi nepřijde a jestli tam je nedostatek nějaký, mmm já to nechám zase vyrovnaný, mě to přijde asi dobrý tak jak to je.*

A: Jo? dobře. A přijde ti ten prostor chaotický, či v tom prostoru je řád.

B: *Tady bych dal asi ten řád určitě.*

A: Dobře.

B: *Třeba na 4. Přijde mi to uspořádaný docela .*

A: Ehm, dobře. Tak a ještě bych se tě zeptal jenom čistě z kategorického hlediska na věk.

B: *Takže mě je 21 let.*

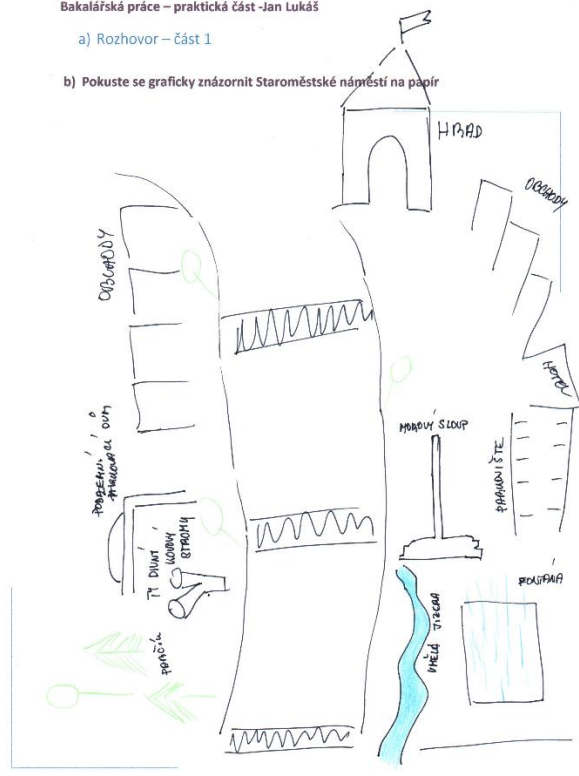
A: 21 let, dobře. Tak jo, to je ode mě všechno a já ti mockrát děkuju za rozhovor a ukončuju rozhovor.

Příloha 3 - Ukázka mentálních map

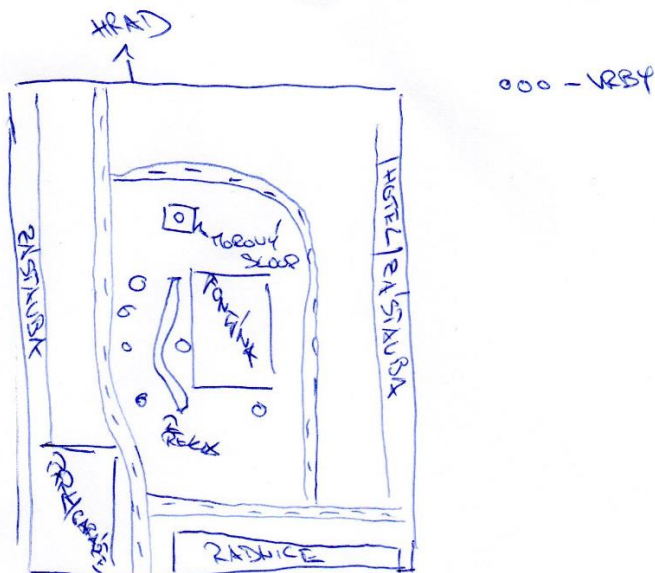
Bakalářská práce – praktická část - Jan Lukáš

a) Rozhovor – část 1

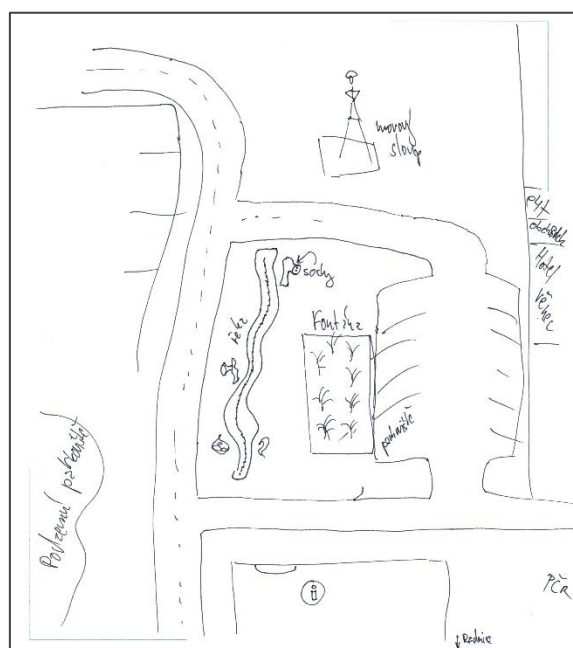
b) Pokuste se graficky znázornit Staroměstské náměstí na papír

Mentální mapa 1 – Respondent 9

Mentální mapa 2 – Respondent 4

Mentální mapa 3 – Respondent 14

Příloha 4 – Fotodokumentace

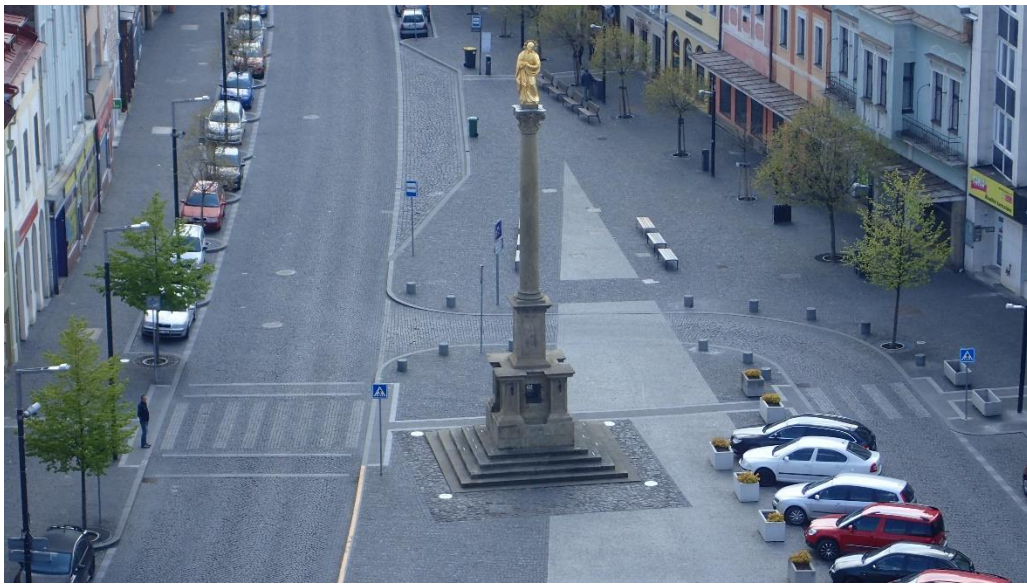
Fotografie 1 – Muž zkoušející volnočasové prvky v parku nad podzemním parkovištěm

(Zdroj: Vlastní)

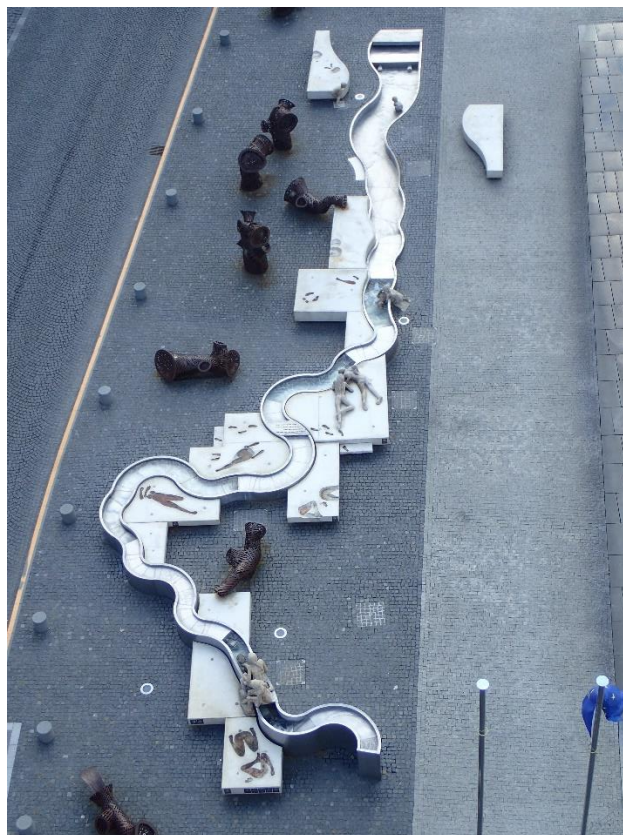

Fotografie 2 – Pohled na Staroměstské náměstí z vyhlídkové věže
(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 3 – *Morový sloup uprostřed Staroměstského náměstí*
(Zdroj: Vlastní)

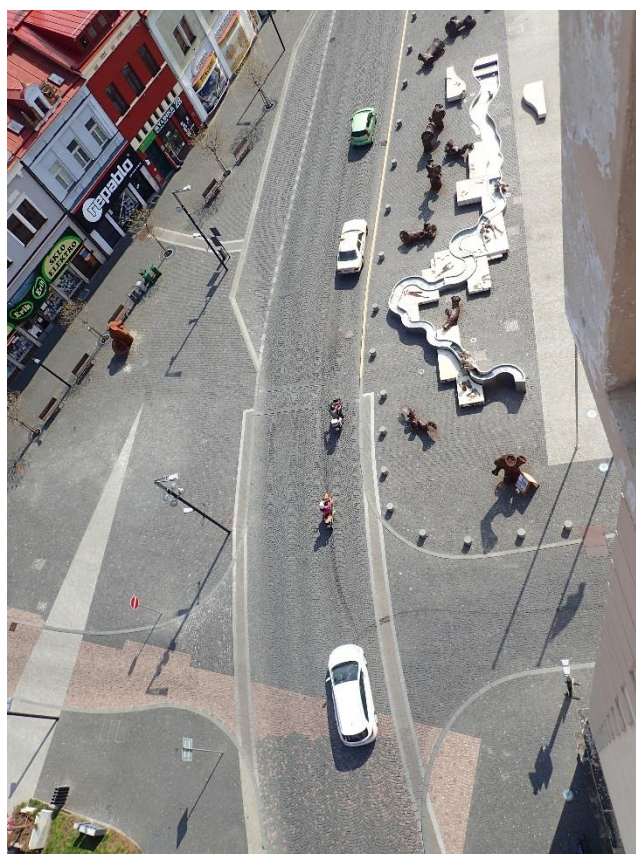
Fotografie 4 – *Vodní atrakce se sochami dětí hrající v řece Jizeře*
(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 5 – Naučné popisky o původu názvu řeky Jizery a o prameni na vodní atrakci

(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 6 – Doprava na Staroměstském náměstí

(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 7 – Zrezivělé sochy na Staroměstském náměstí představující vrby
(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 8 - Osamocená „vrba“ v místě, kde stojí lavičky
(Zdroj: Vlastní)

Fotografie 9 – *Vánoční strom a radnice jako adventní kalendář*

(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 10 – *Za tmy svítící tryskající vodní fontána*

(Zdroj – KTS-AME s.r.o.)

Fotografie 11 – *Nově rekonstruované domy na Staroměstském náměstí + vinotéka*
(Zdroj – Vlastní)

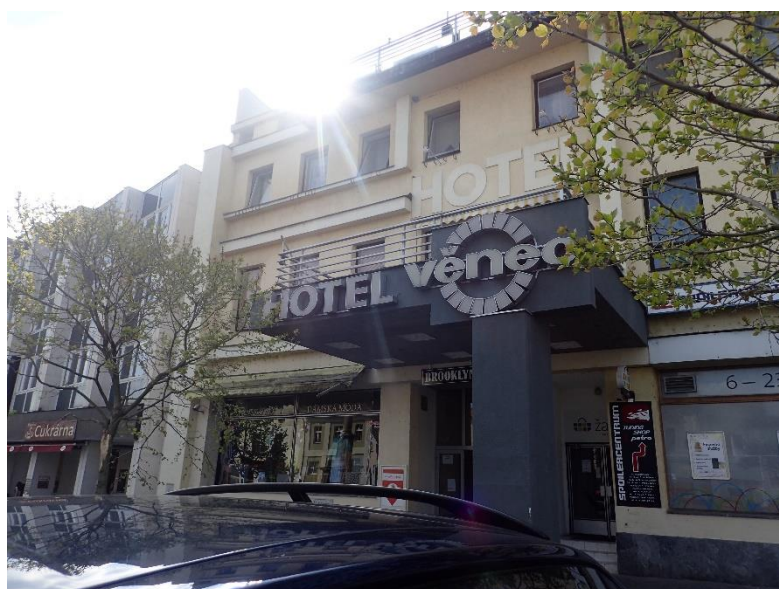

Fotografie 12 – *Lavičky na náměstí s výhledem na vodní atrakce*
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 13 – Muž odpočívající u vodní atrakce a v pozadí hrající si dítě
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 14 – Hotel Věneč
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 15 – *Dolní část Staroměstského náměstí*

(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 16 – *Budova podzemního parkoviště*

(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 17 – *Pódium ve volnočasovém areálu nad podzemním parkovištěm*
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 18 – *Park atrakcemi pro děti nad podzemním parkovištěm*
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 19 – *Páteční farmářské trhy na Staroměstském náměstí*
(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 20 – *Navezený sníh ze zimního stadionu pro nejmladší uživatele
prostoru*

(Zdroj – Vlastní)

Fotografie 21 – *Podoba Staroměstského náměstí před renovací*
(Zdroj – rajče.net, autor: Lujer)

Fotografie 22 - *Podoba Staroměstského náměstí před renovací (vjezd na parkoviště)*
(Zdroj – rajče.net, autor: Lujer)

Příloha 5: Ukázka kódování

▼	Soustava kódů	577
▼	● Využívání	42
	● Akce	17
	● Navštěvuje často	7
	● Náměstí navštěvuje jen, když musí	6
	● Slabé využívání	8
▼	● Pozitivní postoj	12
	● Větší atraktivita	28
	● Rekreační zóna	18
	● Provedení renovace	18
	● Přesun parkoviště	23
	● Vánoce	14
	● Prostor pro lidi	20
	● Náměstí ožilo	10
▼	● Moderní umění	7
	▼ ● Park	19
	● Vodní atrakce	20
	● Zaměření na děti	16
	● Vrby	6
	● Pořádání akcí	14
	● dprava důležitá pro podniky	6
▼	● Negativní postoj	5
	▼ ● Problém	18
	● Nedostatek zeleně	20
	● Koupající se lidi	7
	● Historie x Moderna	13
	▼ ● Moderní umění	13
	● Moderní park	4
	● Vodní atrakce	10
	● Vrby	24
	● Pozemní komunikace	15
	● Problém poloha náměstí	10
	● Nedostatek laviček	4
	▼ ● Nedostatek parkovacích míst	13
	● Úzké podzemní parkoviště	12
	→ ● Centrum v místě Bondy	5

(Zdroj – Vlastní)